

TRANSILVANI'A.

FÓIA ASOCIATIUNEI TRANSILVANE

PENTRU

LITERATUR'A ROMANA SI CULTUR'A POPORULUI ROMANU.

ANULU ALU XIII-^{LEA}

1882.

Editoriu: comitetulu asociatiunei.

Redactoriu: secretariu alu asociatiunei: G. Baritiu.

SIBIIU.

Tipariulu tipografiei archidiecesáne.

SUMARIULU

materiiloru cuprinse in „Transilvani'a“ cursulu XIII din anulu 1882.

	Nr. Foiei		Nr. Foiei
Flor'a phanerogama din fostulu districtu alu Nasedului de Floriann Porcius, continuare din anulu 1881 si fine	1—2 3—4 5—6 7—8 9—10	Despre macedo-romani, dialectulu. Gramatic'a macedo-romana a profesorului Michailu G. Boiadgi, editiune noua. Prefatiunea din 1813. Scrisorea lui S. dela San-Marina 10 Novembre 1881 despre propagand'a grecésca	11—12
Psichologi'a empirica de Ioanu Popescu (recensiune de G. Pletosu)	1	Despre figur'a adeverata a lui Stefanu-celu-Mare, estrasu dupa raportulu episcopului diecesanu Melchisedecu din Academia	12
Despre exagerare, o privire asupr'a literaturii si moraleloru romane, séu despre plagiate si reactiunea slavo-muscalésca in literatura si datine, de Decebalu, dupa „Romanulu“	1—2	Darwinismulu, studiu posthumu alu repausatului dr. Paulu Vasiciu, dela 12 pana la Oda la desvelirea statuei lui Ioanu Eliadu Radulescu	12
Documente relative la impartirea de decoratiuni imperatesci, de B. M. Moldovanu, din 1851	1—2	Vaccinarea, si sifilismulu comunicatu prin vaccinatiune, dupa „Progresulu med. rom.“ din Bucuresci	13
Suveniri din Rom'a antica, studiu de Seb. P. Radu Maternologi'a (educatiune-higiene) de dr. I. C. Dragescu	3—4 5—6	Alcoholicele si alimentatiunea, din raportulu lui Dr. Grigorescu	13
Geflügelte Worte, der Citatenschatz des deutschen Volkes von G. Büchmann, recensiune de P. Petrescu	3—4	Stégulu lui Tudoru Vladimirescu cu inscriptiunea, depusu la museu	14
Doue documente relative la renumit'a familia Ighianu, din anulu 1784	4	Indreptari si adaose la Flor'a phanerogama	14
Dela Academi'a romana, procese verbali din sedintiele sale dela 1881	5—6 7—8 9—10	Regin'a Romaniei si Dora d'Istri'a	15—16
O adresa de multiamita ferbinte alui V. M. Lazaru din Avrigu, ingineru, càtra comitetulu Asociatiunei	5—6	Petrecerea mortului (bocetulu) de Sim. Manguic'a Publicarea baniloru incursi la cass'a Asociatiunei Actele adunarei generale a Asociatiunei transilvane tinute in Desiu; procesele sale verbali I. II. III.	15—16 16 17—18
Testamentulu lui P. Hódrea din Resinari, in care se facu donatiuni si fundatiuni	7—8	Mosii séu sacrificiulu mortiloru de Simionu Manguic'a (din Calendariulu seu)	17—18
Apelu càtra membrii Asociatiunei din despartimentulu Nr. XII dela Desiu	8	Poesía in onórea dómnei Carmen Sylva de B. P. Hasdeu	18
Inmormentarea baronului Georgiu Hurmuzachi (Bucovin'a)	9—10	Raportulu comitetului Asociatiunei transilvane elaboratu de secretariulu dr. D. P. Barcianu pentru adunarea generala	19—20
O excursiune botanica in Romani'a si in Dobrogea de dr. A. P. Alexi. Introductiune	9—10	Importanti'a studiului meteorologicu si necesitatea infintiarei de observatorie meteorologice de dr. A. P. Alexi, profesoru	19—20
Bibliotece poporale, dupa „Binele publicu“	10	Concurre pentru stipendii si ajutórie	20
Concurre publicate dela Academi'a romana	10	Obiecte donate museului nationalu din Bucuresci de dr. Hilariu Mitrea	22
Ratiunea societatiei de imprumutare „Aurora“ din Nasedu	10	Despre mazerea séu linteaz rímatoriloru in legatura cu „Toenia solitaria“ a ómeniloru, de Simeonu Stoic'a	23—24
O excursiune botanica in Romani'a si Dobrogea de dr. A. P. Alexi II si continuare dela Nr. 11 pana la	24		

Procese verbale luate din sedintiele comitetului Asociatiunei transilvane tînute in decursulu anului 1881/2.

	Nr. Foiei		Nr. Foiei
Procesu verbale din 31 Decembre 1881, in care se iau mesuri si pentru infintiarea scólei de tiesutu la Sacele in comitatulu Brasiovlui . . .	1—2	Procesu verbale din 17 Iuliu. Éra scól'a de tiesutu. Raportu dela avocatulu Rezei din Lugosiu despre legate	16
Procesu verbale din 4 Ianuariu, diverse afaceri	1—2	Procesele verbali din 24 Iuliu, 14, 21 et 22 Augustu, in parte cá preparative la adunarea generala	17—18
" " " 6 si din 7 Martiu	7—8	Procese verbali din 18 Sept., 26 et 18 Oct.	21—22
" " " 4 Aprile	10	" " " 10, 11. 14 extraordinara si totu 14 ordinara, 21 Novembre, in care se votédia stipendie si ajutórie, se delibera in caus'a monumentulu A. Murasianu si despre cumperarea caseloru Asociatiunei in Sibiiu Strad'a morei la „Leulu albu“	23—24
" " " 13 Maiu, impartire de stipendie, procese pentru unele testamente si legate: Tobias, Sebesianu, Canonicii M. Kiss si Petru Ratiu	12		

TRANSILVANI'A.

Fóia Asociatiunei transilvane pentru literatur'a romana si cultur'a poporului romanu.

Acésta fóia ese câte 2 cóle pe luna si costa 2 florini val. austr., pentru cei ce nu suntu membrii asociatiunei.
Pentru strainatate 6 franci (lei noi) cu porto postei.

Abonamentulu se face numai pe câte 1 anu intregu.
Se abonédia la Comitétulu asociatiunei in Sibiu, séu prin posta séu prin domnii colectori.

Sumariu: Flor'a phanerogama din fostulu districtu alu Naseudului (urmare). — Psychologi'a fempirica de Ioanu Popescu, Sibiu 1881. — Despre esagerare, o privire asupr'a literaturai si moravuriloru romaniloru. — Documente relative la impartirea de decoratiuni imperatesci etc. — Procesu verbale alu Asociatiunei transilvane pentru liter. rom. si cultur'a poporului romanu, luat in siedinti'a din 31 Dec. n. 1881. — Procesu verbale alu Asociatiunei transilvane pentru liter. rom. si cult. pop. romanu, luat in siedinti'a din 4 Ianuariu n. 1882. — Post'a redactiunei.

Flor'a phanerogama din fostulu Districtu alu Naseudului.

De Florianu Porcius, Cav. alu ordinului corónei de feru class'a
III. vice-capitanu emerit.

(Urmare).

Heracleum L. *Heracleu*. (Brânc'a ursului).

H. palmatum Bmg. (H. simplicifolium Herbich. Z. B. G. 1868 p. 497 Fl. Buc. p. 202. H. transsilvanicum Schur).
H. palmatu. Prin valile subalpine lângã riulu Somesielu si fluviulu Bistriti'a-auria la locuri umede si umbróse.

Plânt'a pâna la 2.25 m. inalta. Foile palmatu-lobate, pâna la 60 cm. lungi si 45 cm. late. Florile parte rosi si parte albe. Fructele (schizocarpiulu) glabre — nu verucosu-peróse.

P. alpinum L. *H. alpinu*.

α. form'a gen.

β. carpaticum mihi. Foile profundu parmatu-partite, lobulii lanceolati si la virvu acuminati, asemenea foiloru dela Ranunculus aconitifolius L. Florile la ambele forme mai adeseori rosietece, raru albe.

P. Sphandilium L. *H. vulguru*. (Brânc'a ursului). Pre praturi, de comunu.

β. elegans Jacq. La locuri mai umbróse.

γ. giganteum mihi. Preste 2 m. inaltime. La locu montanu, umbrosu si umedu.

Tordylium L. *Tordilu*. (Tieposica).

T. maximum L. *T. inaltu*. La Rodn'a-vechia pre o cósta vis-à-vis de Valea Ursului lângã drumulu de tíera in societate cu Verbascum thapsiforme Schrad.

Laserpitium L. *Laserpitiu*. (Spata).

L. alpinum W. K. (Siler alpinum B. Tr. 495). *L. alpinu*. (Chimionulu capului). Pre alpele Ineu (F. Fl. Tr. 1319) nu amu aflatu.

L. latifolium L. *Latu 'n foi*. (Chimionulu capului). Prin poieni, la marginea paduriloru, in reg. montana si subalpina.
β. scabrum (L. asperum Crantz). Totu aci, mai raru.

L. marginatum W. K. (Laser trilobum Bmg.). *L. marginatu*. (Aerelu). Dupa B. Tr. 492, — F. Fl. Tr. 1320 si S. E. Tr. 1626 indicatu pre muntii Heniulu, Lopadn'a si Ciblesiu nu amu aflatu.

L. peucedanoides L. *L. peucedanoidu*.
Pre alpele Strunioru.

L. pruthenicum L. *L. prutenicu*.
Pre praturi montane.

β. glabratum Roch. Totu aci, raru.

Daucus L. *Morcovu*. (Murcoiu).

D. Carota L. *M. vulguru*. Pre praturi, colini, lângã cali, apoi cult.

Caucalis Hoffm. *Rusinatóre*. (Rusínea fetei).

C. daucoides L. *R. vulguru*. Intre semenaturi.

Torilio Adu. *Turburéta*. (Hasimaciuchii magariului).

T. Anthriscus Gmel. *T. vulguru*. Prin tufisiuri, spineturi, lângã cali, garduri, la marginea paduriloru.

Anthriscus Hoffm. *Turbure*. (Hasimaciuca).

A. cerefolium Hoffm. *T. de gradina*. (Turbure). Prin gradini de legumi cult.

A. sylvestris Hoffm. *T. selbateca*. Prin tufisiuri, gradini, poieni, lângã garduri, margini de paduri in reg. inferióra si montana *β.* abortiva mihi. Prin gradini la Naseudu.

A. alpestris Wim. & Gr. (Chaerophyllum nitidum Wahlbrg. carpat. A. torquata Dob. dupa Schur). *T. alpestra*. Pre pascatorii subalpina.

Chaerophyllum L. *Gusnica*. (Alunéle).

Ch. hirsutum L. *G. aspra*.

α. floribus albis.

β. floribus roseis.

Lângã parae, isvóre si la alte locuri umede in reg. montana si subalpina.

Ch. elegans Gaud. *G. eleganta*. Dupa F. Fl. Tr. 1345 indicata pre alpele Ineu nu amu aflatu. Aci nu amu vedíutu altuceva decâtu Ch. hirsutum L.

Ch. aromaticum L. *G. aromatica*. Prin tufisiuri, spineturi, gradini, lãnga garduri, pre la marginea padurilor.

Mirrhis Scop. *Mirha*.

M. odorata Scop. *M. odorata*. Dupa B. Tr. 537 si F. Fl. Tr. 1349 indicata pre sub alpii numiti inproprie ai Bistrietei, era propriamente ai Borgoului, nu amu aflatu.

Conium L. *Cucuta*. (Bucinisiu).

C. maculatum L. *C. maculata*. Prin gradini, tufisiuri, spineturi, lãnga garduri.

Pleurospermum Hoffm. *Pleurospermu*. (Morco-vianca).

P. austriacum Hoffm. *Pl. austriacu*. Pre Délulu-Corni, apoi pre alpele Corongisiu la Rodn'a-vechia. In altu locu nu amu aflatu.

Bifora Hoffm. *Puciogna*. (Érba puturósa, Buruiana puturósa).

B. radians M. B. *P. radianta*. Pre agrii, intre semenaturi, prin gradini.

Coriandrum L. *Coriandru*.

C. sativum L. *C. de gradina*. Cult.

Clematis L. *Curpenu*. (Nãprasnicu, Luminósa).

C. recta L. *C. tiapenu*. Prin poieni, pre colini la locuri mai multu petróse.

C. Vitalba L. *C. vulgaru*. Prin tufisiuri, spineturi, lãnga garduri, la marginea padurilor.

β . *bannatica* Wierzb. Totu aci.

Atragene L. *Curpenitia*. (Nãprasnicu).

A. alpina L. *C. alpina*.

β . *montana* Schur. Cu flori mai mari. La locuri umbróse si stãncóse séu petróse. Form'a α . in reg. subalpina, era form'a β . in reg. montana.

Thalictrum L. *Rutisoru*. (Clocotiei, Margé).

Th. flexuosum Rchb-non Bernh. *R. flexuosu*. Pre pascatorii in locuri montane si subalpine. Acést'a se distinge de Th. flexuosum Bernh. numai prin aceea, càci foile nu posedu stipele.

Th. minus L.

α . *viridis* (Th. *virens* Wallr.).

β . *sylvaticum* Koch.

Prin poieni la marginea de paduri in reg. montana

Th. medium Jacq. *R. mediu*. Dupa H. V. X. J. p. 121 si F. Fl. Tr. 15 indicatu la Rodn'a nu amu aflatu, si credu cà se referesce la vre.un'a dintre speciile precedente.

Th. aquilegifolium L. *R. aripatu*.

α . *niveum* Bmgt.

β . *atropurpureum* Jacq.

Pre praturi, prin poieni, bercuri, tufisiuri, din reg. inferióra pãna in cea subalpina.

Th. angustifolium Jacq. *R. angustu 'n foi*.

α . *stenophyllum* Koch (Th. *angustissimum* Crantz).

β . *heterophyllum* Koch.

γ . *loserpitiifolium* Koch (Th. *loserpitiifolium* Willd).

Pre praturi, prin tufisiuri, la locuri umede.

Anemone L. *Dedetiei*. (Flórea ventului, Oitia).

A. alpina L. (*Pulsatilla alba* Rchb). *D. alpini*. Pre alpii Ineu, Gemenea, Obersi'a-Rebri, Vîrvulu-Struniorului, Calimani.

A. Pulsatilla L. (*Pulsatilla vulgaris* Mill. d. *alpigena* Schur). *D. vulgaris*. Dupa S. E. Tr. 26 d. indicati pre alpii dela Rodn'a;

A. baldensis L. *D. fragiferi*. Dupa B. Tr. 1069 H. V. X. J. p. 129, — F. Fl. Tr. 48 si S. E. Tr. 10 indicati pre alpii Gemenea, Stolu, Galati, Ineu si Corongisiu, apoi

A. montana Hoppe (*Pulsatilla montana* Rchb). *D. montani*. Dupa H. V. X J. p. 121 si F. Fl. Tr. 43 indicati la Rodn'a, nu amu aflatu.

A. narcissiflora L. *D. umbeciformi*.

β . *monantha* D. C.

Pre praturi subalpine si alpine.

A. ranunculoides L. *D. galbini*. (*Gainusia galbena*). Prin tufisiuri, bercuri, paduri.

A. nemorosa L. *D. de bercuri*. (Flórea asciloru, Flórea paseriloru, Muscerici albi. In Bucovin'a se numescu „Zlacu“).

α . form'a gen.

β . *micrantha*.

γ . *variegata*.

Totu la asemenea locuri.

Callianthemum C. A. Meyer. *Caliantemu*. (Zinisióra).

C. coriandrifolium Rchb. (*Ranunculus ruthaefolius* L.). *C. coriandrifoios*. (Flórea zineleru). Pre alpele Gemenea.

C. ruthaefolium Rchb. C. A. Meyer. (*Ranunculus anemnioides* Zahlbr). *C. rutifoiosu*. (Flórea smeiloru). Dupa B. Tr. 1112 si S. E. Tr. 72 indicatu pre alpii Gemenea si Corongisiu se referesce la speci'a precedente. Pre Corongisiu nu amu vediutu Callianthemum.

Hepatica Dill. *Trierei*. (Popilnicu).

H. triloba Chait (*Anemone hepatica* L.). *Tr. vulgari*. (Popilnicu iepurescu, Fóia de vióra). Prin tufisiuri, bercuri, paduri.

H. transsilvanica Fuss. = *H. multiloba* Schur. pãna acumu nu amu aflatu in acestu tienutu.

Adonis L. *Adonida*. (Cocosielu),

A. aestivalis L. *A. de vera*. (C. de câmpu, Érb'a cocosielui). Pintre semenaturi.

A. autumnalis L. *A. de tómnã*. Numai cult. prin gradini amu vediutu in acestu tienutu.

A. vernalis L. *a. alpina* Schur. *A. de primãvera*. Dupa S. E. Tr. 28 a. indicati pre alpii dela Rodn'a nu amu aflatu.

Myosurus L. *Siorecelu*. (Coditiuca).

M. minimus L. *S. mititelu*. Pre agrii la locuri camu umede in Valea Sieului.

Ranunculus. Ranunculu. (Petioru de cocosiu, Ranunchiu, Boglari).

R. paucistamineus Tausch (*R. trichophyllum* Fl. bat.). *R. paucistamineu*. Pre parae, siantiuri si balti cu apa stagnanta la Naseudu si Rusii-munti.

La Rodn'a (S. E. Tr. 67) nu amu vediutu.

R. divaricatus Schrank (*R. circinatus* Siebth). *R. divaricatu*. In apa stagnanta la Rusii munti.

R. Petiveri Koch α . *heterophyllum*. *R. petiverianu*. Totu aci.

- R. glacialis** L. *α. roscus* Hegetsch. *R. glaciatu*. La vîrvulu alpelui Ineu.
β. albiflora. Dupa S. E. Tr. 73 a. indicatu pre alpele Corongisiu nu amu aflatu.
- R. crenatus** W. K. *R. crenatu*. Pre cei mai inalti alpi lînga néu'a topinda.
- R. vaginalis** Sommer. *R. vaginalu*. Difere de *R. crenatus* W. K. numai prin acea, că tulpin'a e mai inalta si ramificata, cu mai multe flori.
 Totu la asemenea locuri, raru.
- R. alpestris** L. *R. alpestru*. Dupa F. Fl. Tr. 77 indicatu pre alpele Corongisiu nu amu aflatu.
- R. aconitifolius** L. *R. omegosu*.
α. form'a gen.
β. nanus (R. nanus Curt.).
γ. altior, multiflorus (R. platonifolius L.).
 Prin paduri si la marginea acestora in reg. montana si subalpina.
- R. flammula** L. *R. inflacaratu*. Pre praturi umede prin érba.
- R. gramineus** L. *R. gramineu*. Dupa F. Fl. Tr. 85 indicatu pre alpele Ineu nu amu aflatu. Despre alta parte nici nu potu crede se provina acésta plînta, care apartiene tieriloru sudice mai calde, pre alpii de aci.
- R. Thora** L. *R. veninosu*.
β. carpaticus (R. carpaticus Gr. & Sch.). Ambele forme pre ambele Corongisiu, fóm'a *β.* mai raru.
- R. hybridus** Biria (R. Phtora Crantz). *R. hibridu*. Inca pre alpele Corongisiu, raru.
- R. flabellifolius** Heuff. (R. ambiguus Schur). *R. flamuratu*. Prin tufisiuri, spineturi, gradini, la locu camu umedu.
- R. auricomus** L. *R. dulce*.
α. fallax (R. fallax Wim. & Gr.) foile radacinale reniforme, redivise, pre margini crenate, flori mari, (R. Pseudo-Cas-subicus d. grandifolius S. E. Tr. 123).
β. incisifolius (R. incisifolius Rehb). Foile radacinale parte nedivise si numai crenate (că la form'a *α*) si parte 3—5 lobate. Foile tulpinale superióre multifide, laciniile lanceolate, incisu-dentiate séu penatifide. Florile mai mici, uneori fórte mici, ori si fara corola.
γ. intermedius. Foile radacinale cá la *β.*, laciniile la ceala tulpinale superióre linearu-lanceolate, departatu si puçinu incisu dentiatu. Florile cá la *β.* form'a intermediara intre *β.* si *ε.*
δ. variifolius Schur. Foile cá la *γ.* inse florile mari.
ε. binatus (R. binatus Kit). Laciniile foiloru tulpinale superióri lineare. Florile cá la *γ.*
 Formele *α. β. γ.* si *ε.* prin tufisiuri, spineturi, gradini, poieni la marginea padurilor in reg. inferióra si montana la locuri umede, éra form'a *δ.* pre pascatorii in reg. subalpina.
- R. cassubicus** L. *R. cassubicu*. Prin paduri umbróse la locuri umede, lînga parae, isvóre in reg. montana si subalpina.
- R. montanus** Wild. *R. montanu*.
α. form'a gen.
β. gracilis (R. gracilis Schl).
- γ. multicaulis* (R. montanus b. monticolus S. F. Tr. 98 b.). Forma mai inalta, din un'a radacina 2—3 tulpine.
 Pre pascatorii subalpine si alpine.
- δ. Gouani* (R. Gouani Wild). Dupa F. Fl. Tr. 126 indicatu pre alpele Ineu nu amu aflatu, de nu cumva s'a privitu form'a *γ.* de R. Gouani Willd.
- R. acris** L. *R. usturoiu*. (Flóre broscésca, Rarunchiu).
α. form'a gen.
β. rapellifolius Crantz. S. E. Tr. 97 b.
γ. Pseudo Steveni mihi (An R. macrophyllus et constantinopolitanus S. E. Tr. 84 ex alpe Ineu (Kuehhorn). Perositatea cá la R. Steveni Andr. éra radacin'a fibrósa (nu carnosu-repenta). Florile tare mari. Formele *α.* si *β.* pre praturi, pascatorii, agrii, prin paduri rarite, éra form'a *γ.* la vîrvulu alpelui Ineu.
- R. Steveni** Andr. *R. lui Stevens*.
α. foliorum laciniis angustioribus, distantibus. (R. Steveni et S. strigosus S. E. Tr. 96 si 95).
β. foliorum laciniis latioribus, se invicem tangentibus (R. frieseanus Jord. Ung. Diagn. p. 5. R. malacophyllus et macrophyllus S. E. Tr. 94. N. N. E. p. 222. F. Fl. Tr. 105).
γ. Steveni × *acris*.
 Tóte acestea forme prin pometuri la Naseudu la locu camu umedu. Form'a *α.* consuna deplinu cu esemplariile primite din Ungari'a, éra la form'a *γ.* este radacina scurta si oblice — nu carnosá si repenta —, apoi perositatea foiloru cá la R. Steveni. Florile inca cá la acest'a.
- R. carpaticus** Herbich (R. montanus Willd, a. dentatus B. Tr. 103. a. R. Lerchenfeldianus Schur). *R. carpaticu*.
α. forma major vulgaris.
β. pygmaeus mihi.
 Prin paduri si la marginea acestor'a, prin poieni, in reg. montana, subalpina si alpina. Form'a *β.* pre Calimani.
- R. lanuginosus** L. *R. lânosu*. Prin paduri frondóse.
β. geraniifolius (An R. Crantzii Bmgt. An R. nemorosus c. giganteus S. E. Tr. 110. c.). Foile radacinale lungu petiolate, lamin'a palmatu-partita, la basa cordata, pâna la 20 cm. lunga si lata. Prin valile subalpine.
- R. polyanthemos** L. *R. multifloru*. (Ranunchiu, Boglariu).
α. form'a gen.
β. tenuisectus. Foliorum laciniis angustis, repetito-partitis (R. Thomasii Ten. Ung. Diagn. p. 5. N. Ung. Slav. p. 67 indicata pre alpele Ciblesiu).
γ. latisectus. Foliorum laciniis latioribus, rostro brevi. uncinata (An R. pilyanthemoides S. E. Tr. 109).
δ. folia ut in γ. seu rostro longiore et uncinata (R. caucasicus M. B. secundum Janka. F. Fl. Tr. 100, S. E. Tr. 107, N. M. E. p. 223).
 Tóte acestea forme prin poieni, bercuri, la marginea padurilor, in reg. inferióra, montana si subalpina.
- R. nemorosus** D. C. *R. de bercuri*. Totu la asemenea locuri.
β. aureus (R. aureus Schleich). Pre alpi. Florile fórte mari.
- R. constantinopolitanus** d'Urv. *R. constantinopolitanu*. Dupa H. V. X. J. p. 208; 209, — F. Fl. Tr. 102 si N. M. E. p. 222 indicatu pre alpele Ineu nu 'lu cunoscu. In S. E. Tr. nu se afla indusa acésta specia, pentru că R. constantinopolitanus Schur = R. malacophyllus Schur (S. E. Tr. 94) se referesce la R. Steveni Andr.

R. repens L. *R. repente*.

α . form'a gen.

β . grandiosus mihi.

γ . degeneratus (R. hortensis Schur).

Form'a α . β . la locuri umbróse si umede, lãnga parae, isvóre, éra form'a γ . cultivata prin gradini pline cu flori.

A. Philonotis Ehrh. ρ . mediteraneus Gris. R. mediteraneus Steff. R. Pseudo-bulbosus Schur. Carpellis etuberculatis).

R. asprisoru. Pre agrii, praturi.

R. parvulus L. *R. mititelu*. La fãntan'a de apa minerala Aniesiu lãnga Rodn'a-vechia pre tufu de varu.

R. sceleratus L. *R. spurcatu*. Lãnga parae, siantiuri cu apa. Plãnta tare veninósa.

R. arvensis L. *R. de agrii*.

α . carpellis spinosis.

β . tuberculatus.

Pre agrii, printre semenaturi in Valea Sieului.

Ficaria Dill, *Ficaria*. (Scorbutaritia, Grãusioru, Salata de câmpu, Schinteutia galbina, Calce mica).

F. ranunculoides Rotb. *Mönch* (Ranunculus Ficaria L.). *F. ranunculoida*. Pre locuri umede si umbróse.

F. calthaeifolia Rchb. *F. calcifoósa*. Totu la asemenea locuri.

Caltha L. *Calce*. (Scalce, Bulbucei, Capra nemtiésca).

C. palustris L. *C. de paludine*.

α . laeta (C. laeta S. K. N.).

β . cornuta (C. cornuta S. K. N.).

Pre locuri paludinóse, lãnga parae, isvóre, din reg. inferióra pâna pre alpi.

γ . intermedia (C. intermedia S. K. N.).

Dupa F. Fl. Tr. 138 indicata pre alpele Corongisin nu amu aflatu.

Trollius L. *Bulbucu*. (Bulbuci séu Bulbucei de munte, Glóntia, Bãlboru).

Tr. europaeus L. *B. europeanu*.

α . form'a gen.

β . viridiflorus Schur.

γ . humilis (Tr. hmilis Crantz).

δ . multiflorus (Tr. altissimus Crantz).

Pre praturi, pascatorii in reg. montana si subalpina.

Helleborus L. *Spínsu*. (Érb'a nebuniloru).

H. purpureus W. K. *Sp. purpurii*. Prin tufisiuri, paduri rarite, poieni, in reg. inferióra si montana.

Isopyrum L. *Isopíru*. (Hisopíru, Hisopirelu, Turitia alba).

I. thalictroides L. *I. rutisiorescu*. Prin paduri, bercuri, tufisiuri.

Nigella L. *Ntgela*. (Negrusca, Negrolica).

N. arvensis L. *N. de agrii*. Intre semenaturi, pre razóre, agrii.

N. sativa L. *N. vulgara*. (Chimionu negru). Cult.

N. damascena L. *N. damascena*. (Bórze). Cult.

N. aristata Smith. *N. aristata*. Cult.

Aquilegia L. *Toporasi*. (Caldarusia, Cinci-códe, Cinciclopotei).

A. vulgaris L. *T. de gradina*. (Caldarusia, Cinci-códe, Cinciclopotei).

Cult. prin gradini cu flori de diferite colori.

In stare selbatea nu amu vediutu in acestu tienutu.

A. glandulosa Fisch (A. alpina B. Tr. 1064. A. transsilvanica Schur E. Tr. 154). *T. glandulosi*. Pre alpii cu substratu de varu Mihaiass'a, Rabl'a, Corongisiu.

A. nigricans Bmg. (A. atrata Koch). *T. negrii*. Dupa B. Tr. 1003, — F. Fl. Tr. 150 si S. E. Tr. 153 indicati pre alpii dela Rodn'a, Ineu si Virvulu-Omului nu amu aflatu.

Delphinium L. *Pintenasiu*. (Totniciu, Tatnisu, Nemtisoru).

D. Consolida L. *P. de câmpu*. (Toporasi).

Pre agrii, printre semenaturi.

D. Ajacis L. *P. de gradina* (Toporasi). Cult.

D. elalum L. *P. inaltiati*.

α . alpinum (D. alpinum W. K.).

β . montanum (D. montanum D. C.).

γ . palmatifidum (D. palmatifidum D. C.).

δ . intermedium (D. intermedium D. C.).

ϵ . floribus maximis (D. speciosum M. B.).

Formele α . β . γ . pre pascatorii si poieni in reg. montana, subalpina si alpina, éra formele δ . si ϵ . cult. prin gradini.

Aconitum L. *Omeagu*. (Omagu).

A. Anthora L. *O. filigranu*. (O. galbinu).

β . Jacquinianum Rchb.

Pre substratu de varu in reg. montana, subalpina si alpina.

A. Hosteanum Schur. *O. hosteanu*. Form'a alpina.

Pre alpi.

A. moldavicum Hacq. (A septemtrionale B. Tr. 1054. A. transilvanicum Lerchenf). *A. moldavicu*. Form'a montana. Prin fruticeturi, tufisiuri, la marginea padurilor in reg. montana pâna in cea subalpina.

A. Lycoctonum L. (Floribus flavis). *O. lupulinu*. Dupa B. Tr. 1051 si F. Fl. Tr. 160 indicatu pre alpele Virvulu-Omului nu amu aflatu.

A. variegatum L. *O. variegatu*.

α . form'a gen.

β . rostratum (A. rostratum Bernh.).

γ . Camarum (A. Camarum Jacq).

δ . Nasutum (A. nasutum Fisch).

Prin tufisiuri, paduri si la marginea acestora, in reg. montana si subalpina.

A. panniculatum Lam (A. cernuum Wolf). *O. paniculatu*. In Valea Bistritiei-auria atãtu pe teritoriulu acestui tienutu, cãtu si pre alu Bucovinei.

β . molle (A. molle Rchb). Dupa F. Fl. Tr. 169 indicatu pre alpele Corongisiu nu amu aflatu. In Fl. Buc. p. 334 se afa in Valea Bistritiei-aurie la Cãrlibav'a, la Valea-Stãnei si la Tatarc'a in locu de A. panniculatum Lam. A. variegatum indicatu. Pre locurile acestea amu vediutu numai A. panniculatum Lam. si inca in mare multime.

A. Napellus K. *O. genuinu.* (Omeacu, Omiacu).

α. *A. napellus* Dod.

β. *A. Koellianum* Rchb.

γ. *Tauricum* Wolf.

In reg. montana, subalpina si alpina pre substratu de varu.

δ. *strictum* (*A. Napellus* L. a. *nanum* Bmdt). Dupa B. Tr. 1055. α, si F. Fl. Tr. 180 indicatu pre alpii Ciblesiu si Arsulu nu amu aflatu, si sum de parere, că se referesce la vre-un'a dintre formele de mai susu.

A. toxicum Rchb. *O. veninosu.* Dupa B. Tr. 1057 si F. Fl. Tr. 172 indicatu pre alpii Vîrvulu-Struniorului si Gur'a-Haiti inca nu amu aflatu.

In cătu aru fi *A. toxicum* Rchb. sinonimu cu *A. neomontanum* Bmgt. nu potu scî. Dupa B. Tr. l. c. cu convocare la I. A. t. 381 si in consonantia cu M. E. p. 258 aru apartinê *A. neomontanum* Bmgt. la *A. Napellus* L. var. *neomontanum* Wolf — non Wild —, pre cãndu *A. toxicum* Rchb. dupa Fuss si Schur apartiene la sectiunea: *Camarum*.

(Va urmá).

Psichologi'a empirica,

de I. Popescu, Sibiu, 1881. XIV. + 290 —

I.

Acést'a opera a aparutu in anulu acést'a prin lun'a lui Maiu. De atunci, in diferite diarie, s'au aratatu asupr'a dênsei mai multe pareri si recensuni; tôte in sa fôrte favorítóre. Mai de curêndu si că celu mai competentu, s'a aratatu si D-nulu I. Majorescu cu observarile D-Sale (vedi Nrii. 7 si 8 au Convorbiriloru literarie). Dieu „celu mai competentu“, deórece d-sa trece chiar inaintea strainiloru de „Filosofulu Romaniloru.“ —

Me bucurai vediendu pre d-nulu Majorescu reintorsu eara la studiele sale de mai inainte si inca in critic'a unei carti, carea in literatur'a românesca este unic'a in feluulu seu.

Asteptámu dela D-Sa că se'si desvólte principiile psihologice, se vorbésca filosofulu nostru, se ne dea directiune, se ne propuna termini pre acést'a cale, fia chiaru si dupa vederile lui Schopenhauer. Dar me-am insielatu. D-nulu Majorescu promite numai a reveni; nu in sa asupr'a problemelor filosofice desvoltate in psihogi'a D-nului Popescu, ci asupr'a sistemului realisticu alu lui Herbart; ear cartea D-nului Popescu o pune sub cutítulu criticeí numai din punctu de vedere limbisticu (cu deosebire in Nr. 8 alu convorbiriloru literarie).

De si imputa d-nului Popescu, ca este compilatoru etc., afla totusi bunu:

1. Procedur'a la alegerea sistemului herbarticu, apoi esplotarea materialului si a operiloru, cu atátu mai vèrtosu, căci acestu sistemu singuru se pôte combiná cu rezultatulu sciintieloru naturali.

2. Mai afla bunu D-nulu Majorescu metod'a espunerei, despre carea dice că e luminata, impartirea materialului usióra de cuprinsu. In urmarea acestor'a este

silitu a constatá, cu cartea de sub intrebare este cea de antáiu si mai buna in literatur'a romana si doresce se fia introdusa in tôte scoalele secundarie.

Dupa aceste observari, parasindu terenulu filosoficu trece la celu limbisticu si in rêvn'a sea de radicalistu i imput'a neologisme,*) dà lectiuni asupr'a citarei opereloru straine, si'si ia ansa de a scrie in Nr. 8 alu Convorbiriloru lit. in contr'a neologismelor.

Ceea ce n'a facutu d-nulu Majorescu, 'mi permitu a face subscrisulu. Datorescu acést'a din dóue cause, antáiu că unu semnu de recunoscintia profesorului meu de odinióra si a dóu'a, fiindca singuru impartasiescu teoriile Realismului herbarticu, pre cari le espune d-nulu Popescu si oper'a sa.

Psichologi'a empirica lucrata de d-nulu Popescu sta intre marginile observatiunei; va se dica, nu este psihologia speculativa, nici nu baseaza pre altu cev'a, de cătu pre date positive, pre cari observatiunea cá isvoru alu cercetariloru psihologice, le afla date in consciintie. — Cuprinsulu cartiei este urmatoriulu:

In introducere (§. 1—3 pagina 1—17), se espunu numai acele cunoscintie si notiuni preliminare, cari suntu indispensabile pentru de a introduce pre cetitoriu in domeniulu problemelor adevratu psihologice.

Se da mai antáiu definitiunea nominale a psihologiei: sciinti'a despre sufletu; se arata notiunea că sciintia, aratandu-i-se problem'a: esplicarea fenomenelor psihice (pag. 2.) Apoi se arata importantia dênsei si raportulu cu filosofi'a si catra alte discipline si importantie pentru mai multe din sferele vietiei sufletesci. Principii ale psihologiei empirice se staverescu fenomenele, pre cari observarea ca isvoru (principie ideale) le afla in consciintia si dupa cum le afla; ear metodu este celu geneticu, care arata cum se nascu acele fenomene, date fiindu conditiunile in insusi organismului psihofisicu alu omului. (§. 2).

Fenomenele psihice le imparte in fenomene cu caracteru obiectivu si subiectivu, este din urma in subiective pasive si subiective cu forma activa. Pre acést'a deosebire baséza divisiunea psihologica ca sciintia. Cele de antáiu le numesce idei, pre cele de a dóu'a sentimente, pre a treilea nasuintie. Acestor'a lasa se premerga raportulu intre sufletu si corpu. — Prin acést'a D-nulu Popescu a departatu si delaturatu asia numitele facultati sufletesci din domeniulu psihologicu, — scotindu-o de sub tutel'a traditionale a acelora. In not'a dela pag. 16 le supune unei critici scurte, dar destula spre ale esila pentru totdeun'a din sciinti'a filosofiei române.

In sectiunea I (§. 4—8). Autorulu tractéza despre relatiunea intre sufletu si corpu si desvólta tôte teoriile relative la acést'a, supune la critica teori'a materia-

*) Ací noi nu intielegemu pe d-lu profesoru Pletosu. Noi nu amu sciutu pâna acumu, că d-lu Titu Majorescu filologu, sau daca mai voiti limbistu romanu, s'ar tinea de asia numitii radicalisti, ci noi amu creditu că d-lu Titu Majorescu este in limba că si in politica, conservativu si totuodata faciã cu latinistii estremi, reactionariu estremu. Not'a Red.

lismului psihologicu (pag. 24), a dualismului (pag. 22), precumu si a spiritualismului (pag. 25) și fara că se ne spuna, din desvoltarea poblemei resulta, ca urméza realismulu geneticu. — Sub titlulu corespondentia dintre sufletu si corpu, tractéza despre sistemulu nerviloru; supune la critica ipotezea influxului fisicu, a ocasionalismului si armoniei prestabilite. In §. 5 tractéza despre simtire si aparatulu de simtire, precumu despre perceptiunelu lui, pre cari cá producte séu fenomene psihice le numesce „sensatiuni.“

In §. 7 se desvólta miscarea si diversele ei forme; ear cá unu adausu si numai intr'o nota la pagin'a 54 conditiunile pentru originea limbei.

In §. 8 suntu espuse consecintiele reciprocitatii dintre sufletu si corpu, anume: temperamentele, naturelulu, somnulu, ametial'a, ear in not'a dela pag. 76 face amintire pe frenologia, cranioscopia si fisiognomia.

Sectiunea II tractéza despre Idei si anume in §. 9 originea si divisiunea lor. Ideile cá representatiuni produse in sufletu in urm'a simtiriloru suntu sensuale, séu elementarie si nesensuale séu superiori. Ací in not'a dela pag. 83 espune in scurtu doctrin'a sensualismului, a idealismului si realismului. Ideile constituiescu consciinti'a, care este actuale si potenziale. Despre acést'a și fluctuatiunile ei tractéza §. 10. Urmeaza in §. 11 adeveratu doctrin'a herbartica, relatiunea ideiloru intre sine si intunecarea loru (Wechselwirkung und Hemmung der Vorstellungen). Acést'a problema generale cuprinde in sine problemele speciali: contopirea, asociatiunea, formarea seriiloru, mobilitatea si curentulu ideiloru. — In §. 12 este espusa problem'a despre reproducerea ideiloru. Reproducerea libera séu nemijlocita si cea mijlocita, reproducerea progresiva si regresiva, precum si legile reproducerei.

§. 13—15 tractéza despre fenomenele, cari se baséza pre reproduceri si anume §. 13 despre memoria si formele ei, 14 despre fantasia si formele ei, ear' 15 ideile despre tempu si spatiu. Aceste fenomene sunt tractate cu multu interesu, cu atátu mai vèrtosu, càci Autorele fiindu si unu bunu pedagogu, scie se aplice fenomenele memoriei si fantasiei si și la pedagogia. Timpulu si spatiulu au o desvoltare atátu de intinsa, încátu nu se mai afla in altu manualu românescu; ba ce ofere autorulu, este de ajunsu pentru prim'a orientare. — Urméza in §. 16 anomaliele cari resulta din reproduceri: ilusiunile si halucinatiunile.

In §. 17 desvólta fundamentulu psihologicu alu logiceii, sub titlulu „Inteleginti'a si formele ei“. Purcediendu dela cugetare, tractéza despre notiuni si producerea loru. pag. 142—150; despre rationamente. In not'a dela pag. 158 supune criticeii teori'a despre ideile innasute séu nativismulu.

Fundamentulu a tóta intielegerea, procesulu pre care se baséza ori si ce cunoscintia, — apperceptiunea si formele ei, — doctrina propria realismului herbarticu — este espusa fórte circumstantiala si in unu modu fórte corectu in §. 18. Totu ací este desvoltata si atentiunea, cá unu fenomenu ce baséza pe apperceptiune. Ací inca nu a

intrelasatu autorulu a atrage atentiunea pedagogiloru. §. 19 tractéza despre „eu“ si formele sub cari vine, precumu si despre consciinti'a personale.

Cu o deosebita placere si fórte circumstantiala tractéza autorulu formele subiective ale consciintiei si anume in Sectiunea III simtiemintele. Aceste, stari derivate, le reduce la idei, cá starile primitive si lasa cá se resulte din relatiunea ideiloru intre sine.

Se definesce sentimentulu: Consciinti'a ce o avemu despre starile si relatiunile ideiloru, séu despre functiunea reprezentativa a sufletului. Acésta definitiune este dupa Volkman si se afla la acesta desvoltata in §. 127 (Lehrbuch der Psychologie 1875/6 Cöthen. — Purcediendu dela tonulu sensatiuniloru unde in prim'a linia 'si afla sentimentele nascerea, le divide in placute si neplacute. Fiecare din aceste grupe se imparte in sensuali (inferiori) si intelectuali (superiori.) Asia in rëndu §. 21—27 desvólta sentimentele sensuali, ale adeverului (22) estetice (23) morali (24) sentimentulu personale si formele lui: justu, falsu, modesti'a, aroganti'a, fuduli'a, vanitatea, — onórea si manifestatiunile ei (25), sentimentele simpatetice si formele loru (26). Sentimente religiose, desvoltarea si manifestarea loru; ipocrisi'a si fanatismulu religiosu (27). Precumu totalitatea ideiloru compunu consciinti'a, asia totalitatea sentimentelor, pre cari le are unu omu in unulu si acelasu momentu, constituiescu dispositiunea ânimei, alu careia caracteru este liniatea. Din o sguduire a acestei liniste, din conturbare a ecuilibrului se nascu afectele. Despre aceste tractéza §. 28. Este aratata originea mai la tóte formele afectelor si suntu desvoltate fórte chiaru: veseli'a, resfatiarea, esaltarea, intristarea, bucuri'a, necasulu, superarea, grij'a, spaim'a, admirarea, mani'a, fric'a, entusiasmulu, desparerea etc. Preste totu tractatululu despre sentimente este desvoltatu in unu astfelu de modu, cá in dinsulu fórte puținu este de doritu.

In fine sectiunea IV si ultima desvólta formele concrete ale consciintiei: nasuintiele si anume in §. 29 originea si divisiunea acelor. Si nasuintiele, cá fenomenii secundari resulta din raportulu ideiloru, cari constituiescu consciinti'a in unu momentu datu. Cá si sentimentele le imparte autorulu: in sensuali si intelectuali: In sfer'a celoru din urma: aplicarile, si vointi'a. Ambele grupe se potu potentia si atunci devinu pasiuni. Desvólta apoi in rëndu boldurile si instinctulu (§. 30), poftele, desvoltarea si indestularea loru (§. 31); aplicarile atátu naturali càtu si càstigate (§. 32), dorulu, dorinti'a in comparatiune cu aplicarile si poftele (§. 33), vointi'a si manifestarea ei, faptele cá resultatu alu vointiei, libertatea vointiei, libertatea psihologica si morala (§. 35). Se supunu criticeii teoriile: determinismulu si indeterminismulu. Pre bas'a libertatiei se desvólta imputatiunea si instantiele ei. Passiunile in asemenare cu formele de mai nainte, precumu si formele loru suntu espuse in §. 36. Cá punctu de culminatiune a desvoltarei si culturai spirituale este desvoltatu in §. 37 caracterulu si formele lui: Caracterulu moralu si nemoralu, capriciulu si cerbicositatea.

II.

Din resumatul de susu cetitorii voru putea se cunoșca, câtu este de bogata în materia și probleme psihologice despre carea vorbim. Fie-ne permise și unele observari. Aceste voru fi mai întâi negative critice, apoi în legătura cu aceste, pozitive.

Autorul tractéza în Secțiunea I. despre raportul între sufletu și corp și reduce la acestu raport și întregu procesul de simțire și mișcare, precum și produsele aceluia. Prin acest'a raportul dintre sufletu și trup devine problema psihologica. Acésta mie nu mi-se pare corect.

Este adevératu, că atât procesul de simțire, cât și alu mișcării sunt urmări ale raportului dintre sufletu și trup; însă aceste sunt numai condițiuni pentru acele procese și că atari ele nu sunt probleme psihologice; probleme psihologice și fenomene psihice sunt simțirea și mișcarea, legate însă de condițiuni psihofizice și cu caracteru fiziologicu. Asia într'o psihologia empirica sunt a se pune trupul și sufletul numai că condițiuni pentru toate fenomenele psihice, fenomenele că atari sunt a se considera de sine.

Totu la acestu locu 'mi permitu a observa o neconsecința. Este adevératu, că stramutările și modificările în termeni sunt ertate, ba chiaru recomandate, dér' numai atunci, cându terminii se înlocuesc cu alți mai buni. Domnulu P. în compendiulu de pedagogia, uniculu lucratu după principie științifice, și care în legătura cu principiele D-lui Dr. Puscariu dau celu mai bunu manualu asupr'a pedagogiei generale, — acolo dicu, are terminii: simțitiune și simțimentulu. Acești termeni în știința românească sunt creatur'a DSale, s'au adoptatu și de alții (vedi Dr. Puscariu principii pag. 32). Terminulu simțitiune pentru percepțiunile aparatului de simțire, este bunu, și potrivit, și nu trebuia parasitu, cu atât mai puțin înlocuitu cu sensatiunea de dragulu francofililor. Sensatiunea, după parerea Ref. este cu totul altuceva și ce e dreptu, are locu într'o psihologia empirica; dar' unde? și cumu?

Urmarea imediată a raportului dintre sufletu și trup trebuie se fie unu ce, care se pórte caracterulu amendoror'a. Dlu P. dice, că atari consecințe sunt temperamentulu, naturelulu și altele, espuse în §. 8. Are dreptu; numai câtu aceste consecințe nu privesc întru atât cuprinderea lumii esterne și a întimplamentelor, ci numai ținut'a și dispunerea fatia de acele cu privire la gradulu de escitabilitate. Pentru consciința nu au însemnatate, deórece nu lasă în aceea órecare product, ca elementu constitutivu alu dênsei. Aceste sunt consecințe numai ale predominiei unui'a asupr'a celuilaltu. Noue aici ne trebuie o urmăre, care se fie stare habituale a sufletului, se fie unu faptu pozitivu concretu, nascutu din acele 2 condițiuni antropologice: trup și suflet. Că se se nasca aceea urmăre, se cere o afecțiune fisică. Înse este fapta și esperiența dovedesce, că afecțiunii fizice respunde apprehensiunea

psihica. Urmarea este procesul de simțire în sufletu și de mișcare în trup. Problem'a despre raportul între trup și sufletu, nu este o problema că aceea, care se aiba valóre numai pentru producerea sensatiunilor (simțiciunilor), ci ea merge și însotiesce toate problemele psihologice, servindu astfelu că base la procesul de conceperea acelor'a (Volkman Psychol. §. 29 și 82).

Productulu raportului dintre trup și sufletu, că conceputu imediatu alu sufletului, se-lu numim: sensatiune. Acésta este în midiolocu între nervii sensitivi și motori, este finea funcțiunii de aficiere și începutulu procesului de mișcare; este centru pentru ambe, dar' totu odată și punctulu și spresiunea vivificării corpului din partea sufletului, și că atare, deca tocmai este că se vorbim și de facultati ale sufletului, unic'a facultate și basă a vieții noastre sufletesci. Sensatiunea, că conceputu alu sufletului cuprinde în sine două elemente, unulu teoreticu obiectivu, care ne informéza despre calitatea corpurilor cu cari am venit în contact și care elementu se concepe în sufletu în urm'a impresiunilor și afecțiunilor aparatului de simțire, pe bas'a procesului de percepțiune. Ca product, acestu elementu alu sensatiunii, 'lu vomu numi simțitiune. — Esperiența înse ne spune, cumca fiecare simțitiune este însoțita de o stare de plăcere ori de neplăcere, care se considera că tonulu aceleia. Acest'a e alu doilea elementu în sensatiune, practic subiectivu: simțimentulu (sentimentulu).

Că procesu se va puté numi: procesu de simțire; trebuie se scim însă, că acest'a este unu procesu specialu alu procesului numitu: percepțiune (Wahrnehmung), care singuru este procesu psihologicu.

Cu acésta terminologia nu se voru multiam frangofilii, deórece: sensation însemna numai elementulu obiectivu teoreticu, éra pentru celu subiectivu au: sentimentu. Me voiu aflá eu însă, deca din frumosulu cuventu francesu: *sensibilité* 'mi voru formá unu *nomen substantivum verbale*, care se esprime actiunea. Terminii de sus fiindu scosi din însasi natur'a procesului, deocamdata pentru confirmarea celoru disendrumezu la opuri din sfer'a realismului geneticu: Steintal: *Einleitung in die Psychologie und Sprachwissenschaft*, Berlin 1871 pag. 290 seq.; Lazarus: *Leben der Seele* Berlin 1876 seq. I pag. 185, II 88 seq.; Volkman, *Psychologie*, Cöthen, 1875 seq. §. 23 seq. 32.

Problemele ca atari însusi Domnulu P. le a dezvoltatu corect în §. 6. În tipulu acest'a teori'a simțirii și a mișcării, precum și producerea simțiciunilor sunt probleme psihologice, deórece simțiciunile sunt conceputele elementari séu primitive (Elementar-Vorstellungen).

Din simțiri se se nasca idei. Asia dice autorulu §. 9 și pag. 80 definesce ide'a: „simțire reprezentată în sufletu“... „reprezentatiunile se facu în sufletu, fara influențe esterne.“

Ideile le divide în sensuali și superiori. În sfer'a celoru din urma apartin toate fenomenele înteleginții

si formele cugetarei. Din aceste idei se compune continutul consciintei; ele vinu in deosebite relatii un'a cu alt'a. Urmarele acestei relatii sunt: paralis'a (Hemmung), fusiunea (contopirea), formarea de complexiuni si serii etc. Tote aceste, precumu si tote fenomenele, cari se basedia pe densele, sunt espuse dupa principiile celui mai sanatosu realismu geneticu si in conformitate cu vederile lui Herbart. Ceea ce nu congrua cu parerile subscrisului, este si aci terminologi'a.

Dlu P. in compendiulu de pedagogia a folositu terminulu idee; der' acolo l'a folositu pentru o grupa de fenomene; ca terminu genericu; aci insa 'lu folosesce ca productu psihicu, ca elementu alu consciintei. DSA deca amu intielesu bine cele espuse in sectiunea a dou'a a opului DSale, are in vedere si lasa a se compune continutul ideii din acele fenomene, caroru nemtiulu le dice: Vorstellungen, si pre cari filosofi'a unгурesca (?) le-a tradusu cu képzet.

Der' 'si va aduce aminte Dlu autoru, cumca pre pagin'a 172 din psihologi'a lui Volkman, sta scrisu: der richtige Begriff der Vorstellung liegt in der Mitte zwischen zwei gleich falschen Auffassungen; Vorstellung ist weder ein Abbild des Aussendinges noch eine Selbstevolution des Geistes... nu este nici „representatio“, nici „idea“.

'Si va aduce aminte mai departe, cumca terminologi'a acést'a controversata merge in deretru prin istori'a filosofiei pana la Leibnitz si Locke. Alternativ'a este: séu cuvèntulu idee corespunde terminulu Vorstellung din psihologi'a realismului, séu nu. Déca corespunde, atunci autorulu a restrinsu insemnarea lui, deórece a eschisu din sfer'a sa speci'a: simticiuni (Empfindungen); déca nu corespunde, atunci terminologi'a trebuie indreptata. Si cum? La acésta vomu raspunde in cele urmatóre.

Dupa sistemulu realismului psihologi'a pre base antropologice, este fundamentulu si propedeutic'a tuturor disciplineloru filosofice, de órece ea espune legile naturali ale cugetarei, arata conditiunile psihologice si legile psihologice pentru nascerea tuturor notiunilor.

Categoriile cu cari ea operéza, nu sunt notiunile nici ideile, ci conceputele. Aceste se voru puté numi si idei atunci, cându, desbracate de ori ce continutu, voru fi considerate numai ca forme ale consciintei, avèndu rol'a, ca se represente conceputele despre obiectele cu cari venimu in atingere. Insa o astfelu de cuprindere nu sufere realismulu. Conceptiunea este unu procesu, care se baséza pre conditiuni psihologice; productulu acestui procesu e conceputulu. Conceputulu (Vorstellung) singuru este categori'a psihologica si dupacumu dice Herbart, pórtá pre fruntea sa imprimata calitatea fiintieloru, din alu caroru contactu s'au nascutu. Conceputu se numesce ori si ce productu si fenomenu psihicu intru catu i se potu arata legile psihologice ale desvoltarei sale. Conceputulu este genu pentru speciele simticiune si informatiune (Anschauung). Din relatiunile conceputeloru se nascu diverse forme, ér' din prelucra-

rea intelectuale a loru: notiunile si celealalte forme ale inteligintiei.

Si inca totu nu amu ajunsu la idea.

Ide'a in filosofi'a realismului are o insemnare dupla: teoretica si practica. In insemnarea din urma, idea este unu normativu pentru vointia, unu idealu. De aceste ideale Herbart a statoritu cinci: ide'a libertatiei, a perfectiunii, a binevointiei, a dreptului si equitatiei, cari la olalta compunu: evidenti'a séu consciinti'a morale. — In intielesu teoreticu, idea este cea mai inalta abstractiune a cugetarei séu intelectului, ceea ce nu se póte presupune ca d-nulu autoru nu ar' fi sciutu; se vede insa ca si aci a fostu influentiatu de terminologi'a franceza, unde mai ca s'a stereotipatu definitiunea: *Idee est la representation d'un object dans l'esprit.*

Dar se ne lamurimu asupr'a intrebarei. Déca ne uitamu in dominiulu cunoscintiei teoretice, gasimu formele: informatiune (intuitiune), notiune, idea. Notiunile suntu forme a le cugetarei, in cari acést'a cunoasce continutul unui obiectu dupa notele sale esentiale. Mai inalta de catu acésta, dar nascuta si resultandu din ele, este ide'a. Pentru ca se lamurimu deosebirea, ne vomu servi de unu esemplu. Despre auru, póte ori si cine se concépa o informatiune, se 'si faca unu conceputu; notiune are numai aurariulu; notiune scientifica, are chemiculu. Despre omu fiacare isi forméza unu conceputu pre bas'a informatiuniloru; puçini sunt aceia cari cunosc notiunea lui; notiunea scientifica o are antropologulu. — Acea forma a cugetarei, cástigata prin abstractiune, carea trece preste notiune si strabate pana la esenti'a obiectului este idea, carea despre unulu si acel'a-'si obiectu este numai una si nestramutata. Ideile despre obiecte suntu acele, cari nu se potu ajunge, si cugetarea, intelectulu prin notiuni, cauta a se apropia de ele. Astufeliu cuprinsa ide'a, este form'a cea mai inalta a intelectului; ideile sunt elemente constitutive a le culturai. — Deci dupa parerea Ref. folosirea terminulu „idea“ la locul si in modulu aretatu de dnulu P. nu este corecta, deórece „idea“ nu este categori'a psihologica, ci noetica cu trecere in metafisica.

Inca o scurta observare asupra timpului si a spatiului. De sí desvoltarea D-nului P. este cea mai deplina din câte exista in limb'a romàna asupr'a acestei probleme de mare insemnate, cu tote acestea are unele lacune, de si neinsemnate. Cea de antaiu este, ca nu definesce timpul nici spatiulu, arata totusi procesulu de concepere a acestoru fenomene. A dou'a resulta din urmarea ceva prea servila a isvóreloru germane, cari i-au statul la dispositiune. Asia de es.: un'a dintre cele mai puçinu nimerite formulari este: „spatiulu de timpu (Zeitraum). De sí procesulu de desvoltare a acestui fenomen este corect desvoltatu, formularea terminulu pentru densulu este straina geniului limbei romane, — si asia aci trebuie se lasamu D-nulu T. Majorescu dreptulu ce-i compete. Dupa Volkman, de unde si este luat §. 28. Zeitraum ist: im Raum verwandelte Zeit, si cuprinde in sine unu siru de intemplamente, cari au avutu locu

in unu anumitu spatiu, reprezentate fiindu acum ca o galeria de icóne de portrete, cari se infatisieze acele întemplari. — Ca esemlu se aduce resbelulu de treidieci ani dela erupere pana la inchierea pazei.

Observarile de susu se reducu tóte la acea parte a psihologiei, pre carea Herbart a numit'o sintetica. — In acést'a parte carea are se arete procesulu de concepere a cuprinsului consciintiei, incependu dela cele mai elementarie forme pâna la cele mai superiori, la equitate si consciintia personale, predomnesce si trebuie se predomnesca sintesea. In câtu pentru ceealalta, numita analitica, carea are se arete legile pentru prelucrarea cuprinsului consciintiei prin intelectu si vointia, — cu observarea că este a se sustiené terminulu „simtiementu“, in locu de sentimentu, — fia disu ca acést'a parte este lucrata, in câtu póte fi de modelu.

Speciale in sa, este de laudatu in opulu D-nului Popescu, ca unde numai s'a pututu, a trasu atentiunea asupr'a insemnatatiei ce are psihologi'a fatia de pedagogia; prin aceasta a aretatu si la acestu locu, cumca pedagogi'a are se bazeze, precum pre etica carea i desemná problem'a, asia pre psihologia, carea i desemna metodulu. Educatoriul instituteloru de educatiune voru afla indrumari pentru aplicarea psihologiei si a legiloru ei la oper'a educatiunei. Si 'mi permitu a indruma pre toti acei educatori, fia chiaru profesori de gimnasiu, cari de sí se credu practici si versati in tecnic'a invetiementului, se afla totusi indemnat'i a se plânge pentru lips'a de atentiune a scolariloru lor, — la desvoltarile din §. 18, unde este verb'a despre apperceptiune ai insemnatatea ei pentru invetiementu, apoi despre atentiune, formele si sustienerea dênsei prin desteptarea asia nmitului „interesu pedagogicu. — Se recomanda psihologi'a dlui Popescu precumu psihologiloru si filosofiloru de profesiune, asia cu deosebirea tuturoru carturariloru si ca lectura privata, deórece conduce intr'unu modu fórte rationale si inlesniciosu la cunoscinti'a de sine si a tuturoru fenomenelor vietiei nóstre sufletesci.

Naseudu, Novembre 1881. G. Pletosu.

Despre esagerare.*)

O privire asupr'a literaturii si moravuriloru romaniloru.

Darulu esagerarei in tóte, o insusire fórte respândita in generatiunea romana de astadi, pare a nu fi o moستنire dela stramosii nostri romani.

*) Facemu locu acestei critice a pseudonimului Decebalu asiá precumu o aflamu in foisiór'a „Romanului“ din 15/27 Dec. 1881. Fára a subscrie si din partea nóstra tocma tóte opiniunile coprinse in acést'a critica, o aflamu venita fórte la timpu si amu dorí, cá dn. Decebalu séu altu barbatu competent se taia si mai afundu in carne viia, anume relative la plagiate si totuodata la reactiunea slavo-muscálésca, care s'a pornitu in anii din urma cu furia, cá sub pretestu de a infrená pe ultralatinisti, se ne nimicésca limb'a si modest'a literatura. cáta amu apucatu se o avemu pâna in timpulu de fačia.

Not'a Red. „Trans.“

Scriitorii cei mai insemnati ai romaniloru au stralucitu mai cu séma prin chipulu strínsu si lamuritu, in care au sciutu sè impartasiésca ideile lor. Cine nu a remasu incantatu de maiéstr'a simplicitate a comentariiloru lui Iuliu Cesaru? Cine nu s'a minunatu de stilulu lui Tacitu, care se multiamesce cu o frasa spre a zugraví unu caracteru si carui'a ii ajunge o pagina, pentru a spune mai multe de câtu aru putea istorisí altii intr'unu capitolu intregu?

Pe de alta parte, unu Cato, in locu de a tienea nenumerate si nesarate discursuri, cá óre-cari deputati din Camer'a unui tineru regatu, se marginea, cându era verb'a de Cartagineni, se spuna unu singuru lucru:

Ceterum censeo Carthaginem delendam esse!

Poetii romani, de asemenea ne-au lasatu versuri atátu de cuprindietóre, in câtu unu poetu bucuresceanu séu iasianu s'aru opint'i in celu puçinu o duzina de strofe, pentru a putea ajunge la ceva asemanatoriu.

Cându unu scriitoriu nu mai scie cum se curme sírulu neispravitu alu fraseologiei sale, cându unu oratoru, dupa multe silintie nu mai scie cum sè dea o forma cuviinciósa gandiriloru sale, unu bietu poetu romanu cu vr'unu: *timeo Danaos et dona ferentes!* ii scóte din incurcatura.

Nu deschidi o carte romanésca, in care sè nu fia celu puçinu jumetate din numerulu pagineloru de prisosu. Unulu, care va voi sè vorbésca despre introducerea culturai vermiloru de metasa in tiér'a nóstra, va incepe printr'unu studiu asupr'a agriculturii la chinesi, apoi la indieni, in urma asupr'a culturai metasei in véculu de midilocu si dupa ce va atinge in câte-va pagine si adeveratulu lui subiectu, va sfírsi prin vr'o poezie franceza.

Unu tineru istoricu, care va scrie biografi'a lui Balcescu, se va indeletnicí in câte-va file si cu óre-care cestiuni de psihologia, pentru a dovedí că nu este strainu unoru asemenea lucruri.

Unu colegu alu seu, care va verbí despre datinele romaniloru, va cautá numai de câtu chipulu se spuna ceva si despre baluri din timpulu lui Ludovicu XIV, despre cronic'a scandalósa a acelei epoce si va mai adaogá ceva si despre Mabilie si Bullier.

Unu doctoru in medicina, care a scrisu unu interesantu studiu numitu „O pagina din istori'a contimporana a Romaniei“, studiu medicalu si economicu, gasesce prilegiulu de a spune lucruri de aceste intr'o carte, ce trebuie sè fia curatu científica:

„La noi pentru a ajunge copistu trebuie a depune concursu; pentru a fi ministru, etc., nu se cere nimicu seriosu; se cere sè nu faci nimicu, sè nu faci atentie la ghesiefturile si hotiile ce se facu. In tiér'a romanésca nu sciinti'a, nu onestitatea sunt cumpen'a cu care se ridicu susu ómenii. Sè fi bine sustienutu de partid'a cu care votedi; in urma: spendiura si taia!“

Marginile acestei foitii nu ne ingaduie, dar' amu putea sé aducemu nenumerate alte esemple.

Si apoi máni'a citatiuniloru? ele trebuie neaperatu se impla macaru o treime din studiulu ori-carui filologu séu istoricu romanu, ce are respectu pentru sine.

În studiul istoric Bab'a-Novacu, la o frază atătu de comuna că acést'a: patriotismul nu e de cătu o nouă formă a egoismului, găsim citat în note pe nenorocitul Herbert Spencer, care trebuie să fie camu spariatu de a se tredî alături tocmai cu Mironu Costinu! Nu mai vorbim de acelu renumit istoric și filolog, care cu o dibacie minunată știe 'n totu deun'a să citeze pe Buckle alături cu Confucius și pe Claude Bernard alături cu vre-unu arabu șeu indianu, chiaru cându ar fi vorb'a de vre-o cestiune de antropologia.

Mai e nevoia de a vorbi de diariile noastre? pentru a vorbi de celu mai neînsemnatu lucru, colone întregi nu sunt de ajunsu; nenumerate fraze gat'a revin în fia-care di și servescu totu atătu de bine 'n cestiunile mici că și în cele mari, în cătu publiculu ametit'u nici pe aceste din urma nu le mai baga în sēma.

Fia-care cestiune este „un'a din cestiunile cele mai importante, pe care ne-a fostu datu a le trată vr'odata“, fia-care afacere este „o afacere gravă, dela soluțiunea cărei'a aterna fericirea șeu nenorocirea acestei țeri“, și fia-care diaristu crede că și-a implinitu datoriile sale cele mai scumpe, cându a sfîrsitu articolele sale cu fras'a stereotipa: „se lucrăm deci! numai printr'o lucrare neîntreruptă, printr'o abnegațiune și o silință de tôte dilele, vomu putea întemeiă pe deplinu prosperitatea și mărirea acestei țeri!“

Ore oratorii nostri să fie mai puțin inriuriti de acēsta epidemie? „Monitorulu oficial“ ne respunde cu voluminos'a-i colecțiune, ce pare a nu fi în mare parte, de cătu unu monumentu ridicatu dieului Cuventu!

Dar' acolo unde reulu a ajunsu la culme, e în poezie. Pe fia-care di o mare cantitate de hartie este subțrăsa dela o destinațiune mai naturală, după puțin delicat'a expresie a unui criticu romanu, și acoperita cu sute de versuri mai cu sēma lirice. Aici, esagerarea trece peste ori-ce măsură; pentru a exprimă unu sentimentu șeu o idee, pe care unu adevăratu poetu le-aru trece în căte-va versuri, dieci de strofe nu ajungu poetiloru nostri.

Tôte vechile „clisieuri“ ale poeziei spiritualiste sunt întrebuintiate la fia-care pas; este ciudatu de vediuțu, cumu aceiasi ómeni cari își batu jocu de cei ce credu în Dumnedieu, în lumea viitoare, în nemurirea sufletului, în poeziile lor nu vorbescu de cătu de „celu a totu puternic“, de iubit'a lor, pe care au perdit'o și pe care nu voru regăsi-o de cătu într'o altă lume, și de iubirea lor, care nu va perî de cătu odată cu sufletulu lor.

Dēca mai adaogemu la aceste și convorbirile, pe care poetulu trebuie să le aiba negresitu cu stelele care-i zimbescu, cu florile care plāngu și cu argintulu ce este pe ape și 'n aeru, precumu și cu alte lucruri din ramur'a astronomiei și meteorologiei, usioru ne vomu incredinția, că esagerarea merge până la ridiculu.

Ból'a esagerării pare a avé radecini adenci în viēti'a noastră; începuturile civilizațiunei noastre au fostu inveniate de dens'a. Scrierile lui Petru Maioru, dictionairulu dela Bud'a sunt o dovadă despre acést'a. (??). Mai în urma, tóta scól'a latinista împreună cu vechiulu dictionariu alu Academiei, nu facu de cătu se duca esagerarea până la ab-

surditate și cându s'au nascutu căte-va nesuinție contrarie, au voitu să ne duca înapoi până la Mironu Costinu!

Cându amu începutu a introduce ideile străine în însuși asiēdiamintele noastre, amu dusu esagerarea până acolo, în cătu amu aruncatu de o parte intrég'a noastră dezvoltare de mai înainte și amu primitu în totulu legile, institutiunile, obiceiurile franceze; și mai multu încă, amu începutu a iubi pe franceși mai tare de cătu pe noi însi-ne, a avé simpatii atătu de mari pentru ei, în cătu amu uitatu în unele împregiurări conveniențele ce se datoriau altoru natiuni.

Cându cu institutiunile francesiloru amu primitu și literatur'a lor, care sunt lucrările ce au atrasu mai cu sēma luarea noastră a-minte? Romantiurile lui Alecsandru Dumas, ale lui Ponson du Terrail, Xavier de Montépín, Paulu de Kock, acele ce sunt mai lipsite de observare a naturii, acele unde inchipuirea autorului nu mai cunoșce nici o margine.

Din bogatul repertoriu alu minunatului teatru francesu modernu, ce amu luat noi? dramele cele mai îngrozitoare, melodramele cele mai copilaresci. Între „Le Gendre de Monsieur Poierier“ și „Angerulu Mortii“ n'amu statu nici odată la indoieła.

Tôte se tienu în lumea acést'a; nu se putea că esagerarea în idei să n'aduca și esagerarea în viēti'a dîlnică; din acēsta cauză avem adesea o arhitectură copilarēscă, case, școli, a căroru fatiada încarcată peste măsură facu să surida pe caletoriu; din acēsta cauză avem mobile atătu de fără gustu, de colorile cele mai batătoare la ochi și strălucitoare de poleială; din acēsta cauză purtamu cisme cu tocure atătu de înalte, cravate atătu de stacoji, din acēsta cauză barbatii pórta palarii de astrologu și femeile rochi cu cōde imense și palarii de o marime necunoscută în alte țeri.

Partitele se invinovătescu un'a pe alt'a de cele mai grozave fapte; audi pe unii dicūndu, că Romani'a nu mai are nici unu viitoriu, pe alții din contra, că nepotii lui Traianu voru cuceri în curendu Basarabi'a, Bucovin'a, Transilvani'a și póte și . . . Macedoni'a. Unii dicu că Romani'a va deveni peste douăzeci de ani o nouă Palestina, alții că aru trebui se taiam într'o bună deminētia pe toti evreii din regatu. Cutare omu de Statu e pentru unii celu mai mare geni și celu mai mare patriotu, pentru alții unu idiotu și-unu tradatoriu.

Că copii, noi n'avemu aplecare de cătu pentru lucrurile forte accentuate; pe noi numai extremele nē potu mīscă; nuantiele cele mai fine, simțimentele cele mai gingășie, formele cele mai simple și mai proporționate, și în deobște frumuseți'a prin simplitate, idealulu unei civilizațiuni înaintate, sunt străine pentru noi.

Sē speram înse, că cu timpul ne va veni tari'a trebuitoare, pentru a ne lăpedă de formele imbetranite ale unei prea tinere civilizațiuni.

Acést'a este mersulu firescu alu lucrurilor.

Decebalu.

Documente

relative la impartirea de decoratiuni imperatesci acelorur romani, cari s'au distinsu in luptele portate pentru dinastia si pentru integritatea monarchiei.)*

Cetate de balta, 12 Decembre 1850.

Frate Vasilie!

Amu a'ti scrie despre unu obiectu, care in sine si de sine consideratu puçinu preçiu are, dar' dèca luamu in consideratiune consistintia nòstra nationala si politica, precumu si impregiurarile prea fatale ale timpului — are o insemnatate fòrte mare, ba dóra mai mare de cumu aru socotí cinev'a. — Acestu obiectu este urmatoriulu:

Astadi au deschisu d. comisariu, dupa ce s'au intorsu dela voi din D. S. M. acasa, unu paquetu presidialu dela Comand'a distr. din Belgradu, unde s'au trimisu mai multe cruci, parte de auru, parte de argintu, pentru mai multi carii au aperatu caus'a imperatésca, dintre carii si tie un'a. Ordinatiunea prin care toti veti fi citati incòce, póte va urmá mai tàrdioru, dar' si pàna càndu tu ai vení in midiloculu nostru fratiloru tei, spre a vorbí mai multe despre care nu putemu acumu, amu socotitu a fi de cuvenintia mai d'antàiu a te incunosciintia, cà pentru solemnitatea ce va se fia, sè te gatesci cumu se cuvine, sè tieni un'a cuventare amesurata timpului, si impregiurarilor politice de peste totu, si si nationale, o cuventare dicu, cumu trebuie sè se spuna la o impregiurare cà acést'a. Cu acésta ocaziune voiescu a'mi impliní datori'a ce amu càtra persón'a Ta, si totuodata si datori'a, càtra apesat'a, aruncat'a, dar' preste tóte acestea prea multu calumniat'a nòstra natiune, aducèndu'ti aminte, cà un'a incordare prea mare, dupa cumu au facutu si Axente, si se aude si de altii, nu numai cà nu se considera de un'a demonstratiune efectuòsa, ci de unu ultraismu nesuferitu, adeca vréu a'ti aduce aminte aceea, cà amu intielesu, cà, dupa ce Maiestatea Sa prin faptele vòstre adeveratu romane, au recunoscutu perseverantia romana si intreprinderile sale credincióse, si ve au remuneratu, bataru cà nu deplinu, cà nu tóte se potu odata — cu cruci de merite, — Tu ai respinge acésta recunoscintia in starea Ta de oficialu politicu.

Amorulu, care me léga partè de persón'a Ta, parte de nadusit'a nòstra natiune, intielegu cumu erá inainte de Martiu 1848, — me silesce, cà la acésta socotintia, ce mi se pare a fi camu a tuturoru, carii s'au luptatu, se reflectediu urmatóarele:

Eu si daca a'si fi convinsu, cà lapedarea cutarei cruci, alu cutarui séu cutarui Imperatu — dupa ce si dela Niculae ai un'a cruce asignata — aru folosí séu mie, séu natiunei mele, care folóse aru fi tare momentane, nici atunci nu a'si lapedá darulu, dupa cumu dice romanulu: „ce e in mana, nu'i minciuna.“ E vorba prósta, dar' fòrte buna. Socotesce tu numai lucru de ame-

*) A se vedé informatiuni mai de aprópe despre acestea documente remase dela unu barbatu din 1849—50, in „Observatoriu“ Nr. 104 din 1881.

runtulu, in starea nòstra politica si nationala, precumu si cea politica a Monarchiei in consideratiune, apoi socotesce strinsu si starea natiunei nòstre, si judeca ce va fi de noi de toti, dèca voi, carii a'ti meritatu de Imperatu si Patria, veti dá cu piciorulu in tóte adresele guvernului càtra voi, dèca voi si acea umbra de incredere, ce aru fi sè o pastrati inaintea guvernului, o veti lapedá, si veti dá ocaziune inamiciloru si mai tare a ne clevetí. Socotesce mai incolo si aceea, cà cu acelea insemne iti castigi pretiure, si vorba, a puté vorbí mai cu indrasnéla cu inimizii despre sòrtea Ta si a natiunei Tale, de o iubesci. Inca odata, amu a'ti aratá starea in care te affi, dela Tine aterna a folosí natiunei si Tie, séu pe amendoi a ve surupa. Corolariile le poti face insuti ce aru urmá, in urm'a neprimirei.

Eu din parte'mi socotescu cà mi-amu usiuratu consciintia, càndu ti-amu adusu aminte de acestea remanendu

Alu Teu

sinceru amicu

Ioanu Groze m. p.

Consentio et aprobo

sinceru amicu

Vasilie Albini m. p.,

Despre atentatulu lui Gaboru in contr'a ta. — vomu vorbí càndu vei vení aici.

Idem.

Multu stimate domnule Comissariu!

Grati'a Maiestatiei Sale, Augustissimului nostru Monarchu constitutionale, prin care s'au induratu a recunósce neobositele nòstre ostenintie si merite puse din zelu curatu pentru prea drépt'a causa a sacratului Tronu — o primimu cu cea mai adenca fiésca multiamire. Cu solemn'a ocaziune inse a impartirei decoratiuniloru prin Maiestatea Sa nóue prea gratiosu destinate, si mai alesu prin ponderósele On. DTale cuvinte, prin care ai binevoitu a ne recomandá nestramutabil'a credintia càtra Tronu si Dinastie, mi se atinse córd'a inimei mele, si asta-data nu voiu puté retacea simtiemintele adencu inpatriate in peptulu meu, si care fàra sfiala indrasnescu a dice, cà sunt totuodata si simtiemintele prea iubitei mele natiuni.

Multu stimate domnule Comissariu! Natiunea romana persecutata de barbari'a atàtoru secli intunecati, au recunoscutu pururea, ba pentru totudéun'a îi sunt profundu sapate in inima binefacerile Aug. Case domnitóre, prin care in contr'a constitutiunei natiuniloru privilegiate i-au subvenitu ridicàndu-o din patulu dureriloru la resufflarea luminei si a cunoscintieloru, au recunoscutu dicu! si se simte pentru totudéun'a multiamitóre, nu si-au speratu càndu-va alinarea nenumarateloru ei dureri, decàtu singuru dela Imperatii nascuti din cas'a Habsburgu-Lotharingi'a, si de aici isi sperédia si pe venitoriu vindecarea raneloru infipte in inima-i, prin fatalitatea aniloru de curendu trecuti, si acést'a atàtu o sperédia mai virtosu, pre càtu e de virtósa si nestramutabila credintia

ei cătra acea Casa domnitóre; remane numai a dice, că acésta natiune in tacere, si sub velulu negru de jale au suspinatu dupa drepturile sale de mai multi ani, dar' mai cu séma de cându prin atinsele binefaceri, ba stîrnita chiaru si de spiritulu timpului, au venitu la cunoscinti'a acelor drepturi, care in cei mai de curendu trecuti ani fatali nimenea fara vatemarea dreptatiei nu va puté dice că nu si le-au si meritatu — cugeta a avé temeiu a le si pretinde.

Fiorosulu noru, ce in anulu 1848 se ridicà preste orisonulu natiunei romane, cu atātu mai vîrtosu cutreerá vinele fia-càrui romanu din crescetiu pàna in talpi, cà-ce tóte tendintiele si obosintiele purcese din zelu curatu cătra Tronu, se priviá din punctu de vedere rebellu. — Asiá se seversi prefectulu Betraneanu si tribunulu Simonis in Clusiu, Basiliu Popu in Muresiu-Osiorheiu, a caroru lucrare bataru au fostu sincera, inarmandu si pregatindu poporulu spre bariera in contr'a partidei terroristiche, totusi se condamnara la stréngu, si sentinti'a se executà in ambele locuri chiaru in presenti'a militiei austriace, fara a simtí nenorocitii, si noi de patru ori nenorocitii cea mai mica compatimire si sprigióna intru sfasietórele nóstre dureri. Erá dicu acelea momente atātu de fatale, càtu si pe celu mai sapiente ilu puté aduce in ultim'a desperatiune, marginindu-i lucrarile de tóte partile. Nu desperaramu noi! ci facènduni-se cunoscutu inaltulu manifestu din 3 Octobru 1848 prin care se provóca popórele credincióse spre a combata cu puteri unite revolt'a magiara, la care mai de aprópe urmandu proclamatiunea inaltului comandante gen. Br. de Puchner din 18 Octobru 1848, prin care furamu provocati a ne sculá toti pentru unulu, si unulu pentru toti, promitiènduni-se insusi prin gur'a Maiestatii Sale drepturi asemenea de mari cu celelalte popóre din monarchia — neprivindu la naufragiulu destulu de tristu intiparitu in inimele nóstre, mangaiati prin recunóscerea guvernului, si armati cu scutul drepturilor egale, cá unu corabieriu infràntu in sperantie, ne slobodiramu nai'a intru intunecosulu desiertu alu fortunei.

Cu manile góle ne aruncaramu in bratale mortii, vediuramu cu ochii averea nóstra propria prefacèndu-se in cenusie, pre cei mai iubiti cumnati ai nostri dandu'si cu ultim'a resuflare si sufletulu, in balt'a sàngelui propriu. Vediut'amu altarele nóstre stropite de sàngele servitoriloru, vediut'amu pre preotii nostri si pe cei mai stimati amici spendiurandu pe tóte dealurile intru confirmarea credintiei nóstre cătra tronul.

Inse nu vréu a enumera patimile nóstre din revolutiune, cându nu sciamu bucurane-vomu de vre-o victorie, séu acoperine-vomu cu velulu de jale pentru cei mai adorati ai natiunei, cadiuti nu numai in càmpulu batalieloru, ci si pe la casele loru, jertfiti singuru resbunarei nesatiosului dusmanu, — vréu numai a dice, că credinti'a intarita cu juramentulu depusu in càmpulu libertatii si sigilatu cu atát'a sànge, ne spriginí in propusulu nostru de trei ori sàntu, si fara de arme, fara munitiune, raniti de susu pàna diosu — continuaramu resbelulu

pàna la fatigare, — mangaindu-ne intru necadiuri, că sunt jertfe pentru tronul, că sunt productele credintiei fara prichana, că sunt semintia, din care voru resari drepturile natiunei.

Asiá este! Credinti'a cătra Imperatu invirtósia inim'a romanului, si in celea mai exquisite torturi, professàndu-o cu ultim'a resuflare pe scaunulu de macelarie, numai cá sè nu devina infràngatori juramentulu, sè nu devina infideli Imperatulu, si compromitetorii venitoriulu natiunei, care le potu dovedí prin marturisiri autenticate chiaru prin pismasii nostrii, nu numai despre inlelígintii romani, ci si despre mai multi chiaru din vulgulu nepriceputu.

Acestea, si nenumeratele lovituri de mórte ale natiunei romane isi afla balsamulu seu alinatoriu, in inaltulu manifestu din 2 Decembre 1848, prin care se promise tuturoru popóreloru din monarchie drepturi asemenea de mari, si care pre iactatii romani ii incuragiá spre jertfe nóue, spre lupte nóue, incàtu cei de prin locurile debelate de resbeli, si lipsite de ocaziunea de a mai puté coadjutá dreptei cause, se constrinsera intr'unu punctu — care prin neproductivitatea sa in sine amenintia peritiune — preferindu a cadé, si a se inmormentá mai bine deodata cu drepturile nationale, decàtu lipsiti de acelea, intru pedépsa a mai purtá sarcinele vietiei. Acestu punctu fu muntii apuseni ai Transilvaniei!!

Romanii cei adunati aici, lipsiti de midilócele necesarie spre sustienerea vietiei, cercetati mai in tóte dilele de unu pismasiu infuriatu si cu puteri nóue intaritu, lipsiti cu totul de speranti'a vre-unui ajutoriu — de obste fiindu cunoscuta retragerea armatei imperiale in Romani'a — le remasera numai dóue alternative:

a) séu a castigá invingere cu ori-ce pretiu;

b) séu a se aruncá in braçiale mortiei, intr'unu asilu de mantuintia, care cea d'antàiu, dupa crunte loviri, si cu baltuirea sàngelui de ambele parti, se si càstigà.

Inse la ce nu póte induplecá pe unu populu convingerea unei drepte cause, si insetarea dupa drepturi nationale!!!

Multu stimate domnule Comissariu! causele pentru care natiunea romana in intregulu resbelu civilu cu o nepasare s'au aruncatu in braçiale mortiei, au fostu mai cu séma dóue de capetenie.

1. Innascut'a credintia cătra August'a Casa domnitóre.
2. Propri'a sa libertate si esistintia nationala.

Natiunea romana isi aratà in fapta totudéun'a neclatit'a credintia cătra inaltulu Tronu si Dinastie, dar' pre lãnga acésta credintia si-au conservatu viu si desteptu pururea simtiulu seu de libertate si existintia nationala. Acestu simtiu prea naturalu, dar' prin intunecimea veacuriloru inpilatu, s'au stîrnitu si vivificatu in natiunea romana prin inaltele manifeste mai susu citate, — care pronunsièndu-se de pe inaltimea Tronului, insusi prin gur'a nóstra s'au facutu cunoscutu poporulu, care nici celu puçinu au voitu a se îndoi, fiindu inaintea lui numele de Imperatu-Santuu!!

Pentru acea omagialulu meu desideriu, alu soşiloru de bataie, precumu si alu intregi natiuni, — a carei incredere nu o amu perduto inca — aru fi, că promisiunile facute ei, potrivite timpului, si fundate pe bas'a egalitatii popóreloru — in sensulu petitiuniloru, prin deputatiunea romana Majestatiei Sale asternute — cātu mai curendu sè se efeptuiesca, — altmintrea ce aru fi lucru mai naturalu, de cātu, că noi, cari prin cuventu imperatescu indrasnindu ale vesti imbunatatirea sortiei — de care s'aru vedé cu totulu lipsiti, séu celu puşinu prin întârdiere trasi la desnadajduire — se devenimu minciinosii si sè ii tragemu neimpacabil'a ura asupra-ne.

Óre la acésta intemplantare eu, séu altulu cineva, fire-aru cātu de convinsu despre sanctitatea causei pentru care au sàngeratu, indrasnire-aru? séu celu puşinu cumu s'aru puté infatiosia inaintea veduveloru, ai caroru fii, ai caroru parinti, ai caroru soşi au cadiautu chiaru sub conducerea nóstra? inaintea natiunei, care geme si jelesce, nu numai dupa averea depredata, dar' si dupa drepturi chiaru meritate!!

Acést'a e o impregiurare care merita tóta atentiunea, si la care séu un'a, séu ceealalta de necesse cauta sè urmedie. . .

Multu st. dle Comissariu! aprinsu deodata de nestemperat'a iubire a natiunei mele, dar' considerandu in respectulu susu atinseloru si persón'a mea de atâtea ori espusa, precumu si vadi'a ei pe venitoriu, cu omagiala supunere te rogu, si totuodata in numele natiunei a carei incredere amu pastratu, si la care pentru rara'ti iubire de dreptate a'ti binemeritatu — cu tóta reverinti'a serbato-presce ve poftescu, cá acestu alu meu si alu consoşiloru irea umilitu desideriu se'lu inaintedi la Inaltulu Tronu, mai incredintiaudu totuodata pe Maiestatea Sa, atātu despre adenc'a nóstra multiamita pentru prea gratiós'a-i recunoscentia, cātu si despre subpunerea si neclatit'a credintia a natiunei romane, care in ori ce ciasu, cu despretiu la viétia si puşintic'a-i avere — e resoluta pentru Tronulu Majestatiei Sale si pentru intregitatea monarchiei a se aruncá in oceanulu periceloru pâna la ultimulu romanu.

Blasiu, 8 Martiu 1851.

B. M. M. m. p.,
emeritu prefectu Leg. III-a romane.

PARTEA OFICIALA.

Procesu verbale.

alu comitetului Asociatiunei transilvane pentru literatur'a romana si cultur'a poporului romanu, luatú in siedinti'a din 31 Decembre n. 1881.

Presiedinte: Iacobu Bolog'a vice-presiedinte. Membrii presenti: Partenie Cosm'a, Ioanu Popescu, Ioanu V. Russu, Visarionu Romanu, Dr. Ilarionu Puscariu, Zacharie Boiu, George Baritiu, Vasilie P. Harsianu, Constantin Stezaru, Eugenu Brote.

Secretariu: Dr. D. P. Barcianu,

52. Secretariulu alu II-lea raportéza asupr'a hãrtiei dlui Constantinu Moisilu din Naseudu, in care intréba, déca portulu femeiescu espusu in espositiunea romana din partea dnei E. Tanco, cu menirea de a fi daruitu Asociatiunei transilvane, s'aru puté rescumpera, aflandu-se in Naseudu unu amatoru, care aru voi sè'lu cumpere. (Nr. esh. 448/1881).

— Comitetulu decide: de óre-ce tóte lucrurile espuse si donate de esponenti Asociatiunei, s'au lasatu din partea comitetului in favorulu fondului espositiunei, si de óre-ce dupa informarile acestui comitetu lucrurile donate s'au vendutu tóte prin licitatiune publica, comitetulu nu mai dispune de obiectele de sub intrebare. Voindu deci a aflá ceva positivu in privinti'a portului espusu, dlu intrebatoriu sè se adreseze la comitetulu espositiunei.

53. Directiunea despartimentului X (Clusiu) trimite o consemnare a membriloru ordinari ai Asociatiunei locuitori pe terenulu acelu despartimentu, cu scopu cá sè li se retrimita rectificata dupa registrele cassei, spre a se puté apoi procede la incassarea tacselor restante, incungiurandu cererea de plătire a tacselor dela cei cari s'au achitatu de datorinti'a loru deadreptulu la cass'a centrala. (Nr. exh. 433/1881).

— Spre sciintia, fiindu cele cerute efectuate prin biroulu comitetului.

54. Directiunea despartimentului XVIII (Simleulu-Silvaniei) cere cá, pentru inlesnirea incassarei tacselor restante dela membrii Asociatiunei locuitori pe teritoriulu acelu despartimentu, sè i se trimita catalogulu generalu alu membriloru pro 1881 (Nr. exh. 453/1881).

— Comitetulu decide:

Aratandu-se necesitatea evidentiei membriloru dupa despartieminte, se insarcinéza secretariatulu a compune conspectulu membriloru dupa despartieminte, avendu a induce pre membri fia-carui despartimentu in o carte separata. Dupa terminarea operatului, datele referitóre la despartimentulu Simleului sè li se trimita acestor'a fara amanare.

55. Urméza la ordine raportulu cassariului despre starea cassei Asociatiunei cu sfirsitului lunei lui Decemvre 1881. Din acestu raportu se vede, că starea cassei a fostu la acestu terminu 79,653 fl. 13 cr. (Nr. esh. 467/1881).

— Spre sciintia.

56. Directiunea despartimentului I (Brasiovu) presenta:

a) protocolulu adunarei generale a despartimentului, tinuta la Brasiovu in 25 Octomvre st. v. a. c.;

b) protocolulu siedintieloru subcomitetului din 7 si 17 Octomvre, dimpreuna cu raportulu acestuia cãtra adunarea generala.

Din aceste protocóle se vede:

1. Cã ratiociniulu despre manipularea baniloru pusi la dispositiunea subcomitetului s'a aflu in ordine.

2. Cã s'a adoptatu unu proiectu de statute pentru infiintarea unei scóle romane de tiesutu in Satulungu. Acestu proiectu se asterne comitetului spre aprobare.

3. Cã in folosulu acestei scóle s'au contribuitu de mai multi domni din Brasiovu si giuru, dupa cum arata consemnarea alaturata, 1232 fl. 48 cr.

4. Că s'au insinuat că membri ordinari ai Asociațiunei dnii: Stefanu Iosifu directoru gimnasialu, Vasilie Voin'a, Ioanu Pope'a si Ioanu Suci, profesori la gimnasiulu romanu din Brasiovu.

5. Că membrulu subcomitetului A. Barseanu, profesoru, in conformitate cu conclusulu comitetului de dto 18/9 1880 Nr. 238 s'a insarcinatu cu studiarea tñutului Brașovului din punctu de vedere alu relatiuniloru sale fizicale, economice, etnografice, intelectuale si morale.

6. Că pentru anulu 1883 se invita adunarea generala a Asociațiunei la Brasiovu, cu adausulu, că la acea ocașiune sè se desvelésca si monumentulu poetului Andreiu Muresianu.

7. Că s'au incassatu prin subdespartimentu in decursulu anului dela 18 membri ordinari à 5 fl. sum'a de 90 fl. si dela membri ajutatori 39 fl. 72 cr., cari cu restulu de 61 cr. din a. tr. dau sum'a de 127 fl. 39 cr. Din acést'a s'au trimisa la comitetulu centrale 70 fl., cu 10 fl. s'au cumpertu cărți scolastice pentru copii seraci, 38 fl. s'au datu că ajutóre pentru meseriasi si pentru serviciulu cancelariei, cari impreuna cu unu restu de cassa de 10 fl. facu sum'a esiteloru 128 fl., remanendu unu deficitu de 61 cr.

— Comitetulu decide:

Cele de sub p. 1. despre examinarea ratiociniului si p. 5. despre insarcinarea membrulu A. Barseanu cu studiarea tñutului Brasiovului conformu conclusului comitetului Nr. 238/1880 de dto 18 Septemvre, servescu spre sciintia cu aceea, că pe viitoriu in privinti'a ratiociniului sè se observe prescrierile §§. 18 si 20 din regularea midiioceloru spre ajungerea scolului Asociațiunei.

Ce privesce proiectulu de statute pentru infintiarea scólei de tiesutu in Satulungu, hotarirea asupr'a lui se amana pentru a se aduce in conformitate cu decisiunile anterióre si cu dispositiunile legi de statu privitóre la instructiunea publica; ér' cu studiarea cestiunei si din aceste puncte de vedere se insarcinédia o comisiune compusa din membri Z. Boiu, Ioanu Popescu si Dr. D. P. Barcianu. Contribuirile pentru crearea unui fondu pentru scól'a de tiesutu se iau spre placuta sciintia, avendu a se publicá list'a contribuentiloru in „Transilvani'a“ organulu Asociațiunei.

Membriloru nou inscrisi sè voru estradá diplomele, ér' numele loru se voru introduce in cartea membriloru acelu despartimentu.

Cātu pentru invitarea adunarei generale a Asociațiunei pro 1883 la Brasiovu, se va face la timpulu seu propunerea in adunarea generala dela Desiu, ér' ce privesce desvelirea monumentului poetului A. Muresianu, hotarirea va urmá, dupa ce comisiunea insarcinata cu acésta afacere isi va fi prezentatu comitetului raportulu seu; in fine

ce privesce incassarile facute in decursulu anului si sumele administrate la cass'a centrala, subcomitetulu e indrumatu, că tacsele membriloru ordinari conformu dispositiiloru §§. 6 si 32 d. din statute si §. 17 a. din regulamentu sè le administreze tóte cassei Asociațiunei.

57. Directiunea despartimentului Naseudu presenta protocolulu siedintiei subcomitetului din 24 Novembre cu o lista a membriloru vechi si celoru nou intrati, precum si o propu-

nere in scrisu a membrulu Dr. Tanco, cu privire la manipularea averei asociatiunei.

• In protocolu se constata:

1. Că nu s'au primitu cele 10 esemplare din „Transilvani'a“ trimise de comitetu pentru acelu despartimentu.

2. Se face rogarea a se trimite „Transilvani'a“ pro 1882 membriloru insemnati in lista, si daca se voru affá esemplare de prisosu din 1881 sè se trimita membriloru noi câte unu esemplariu gratuitu, precumu si câte unu esemplariu din statute si regulamentu, ér' la directiunea despartimentului mai multe in depositu.

In ce privesce dispositi'a comitetului, că fói'a sè se trimita numai membriloru, cari au platitu tacs'a pe anulu espi-ratu, subcomitetulu, garantandu platirea tacselor de membru pâna la 1 Iulie 1882 se róga că si pâna atunci sè li se trimita numitiloru membri fói'a „Transilvani'a“ pro 1882. (Nr. exh. 447/1881).

Comitetulu neavendu esemplare disponibile din „Transilvani'a“ de pe 1881 nu póte satisface cererei, ér' ce privesce trimiterea foiei pro 1882, nu póte face abatere dela hotarirea adunarei generale dela Turd'a din a. 1879 in acésta materia.

Membriloru nou intrati li se voru espedá diplomele de membru. ér' cu privire la cele 10 esemplare din „Transilvani'a“ trimise la adres'a directiunei despartimentului, secretariulu I cá redactoru alu „Transilvaniei“ sè cerceteze, déca din partea administraturei in adeveru s'au espedatu esemplarele amintite. Cu raportulu asupr'a hártiei dlui Tanco, se insarcinéza cassariulu si controlorulu.

Verificarea acestui procesu verbale se concrede domniloru: Cosm'a, Boiu si Romanu.

Iacobu Bolog'a m. p.,
vice-presiedinte.

Dr. D. P. Barcianu m. p.,
secretariu alu II-lea.

S'a cetitu si verificatu. Sibiiu, 11 Ianuaru st. n. 1882.

P. Cosm'a m. p.

V. Romanu m. p.

Z. Boiu m. p.

Procesu verbale.

alu comitetului Asociațiunei transilvane pentru literatur'a romana si cultur'a poporului romanu, luatú in siedinti'a din 4 Ianuaru n. 1882.

Presiedinte: Iacobu Bolog'a vice-presiedinte. Membri presenti: Paulu Dunc'a, Dr. Ilarionu Puscariu, Ioanu Popescu, Partenie Cosm'a, Vasilie P. Harsianu, Visarionu Romanu, Constantinu Stezariu.

Secretariu: Dr. Danielu P. Barcianu.

1. Senatulu scolasticu din Lapusiulu ungurescu asterne datele statistice despre scól'a romana de acolo, cerute de acestu comitetu sub Nr. 308/1881 dto 4 Octomvre, rogandu-se a se asigná pe sém'a numitei scóle ajutoriulu votatu de adunarea generala (Nr. exh. 450/1881).

— Fiindu datele atátu ce privesce cercetarea scólei, cătu si cu privire la invetiatorii aplicati, multiamitóre, ajutoriulu in sum'a de 100 fl. se aviséza la cassa spre platire pe langa

cuitantia in ordine, subscrisa de presidentulu si de notariulu senatului scolasticu.

2. Directorulu despartimentului Simleului-Silvaniei, aratandu că, adunarea generala a despartimentului, tinuta in Cehul-Selagiului, a decisu escrierea de concursu pentru esecutarea unoru lucrari menite a contribuí la inaintarea cultu-rei poporului, si anumitu si unu premiu in bani pentru acelu invetiatoriu romanu dela o scóla poporala confesionala, care va puté dá mai bunu esamenu cu mai multi elevi din scól'a de repetitiune. Neavendu inse subcomitetulu la dispositiune sume spre acestu scopu, se róga de comitetu a le asigná din midilócele sale unu astufeliu de ajutoriu. (Nr. esh. 439/1881).

— Comitetulu neavendu ficsata in bugetu vre-o suma menita pentru astfeliu de ajutore, nu póte impliní cererea directiunei numitului despartimentu.

3. Advocatulu Gavriilu Manu din Desiu, raportandu in caus'a licitarii realitatiloru remase dupa repausatulu Titie, arata că s'ar aflá unu cumperatoriu alu aceloru realitati cu pretiu mai urcatu, daca la casu de realizare a licitatiei s'aru concrede, cá cumperatoriulu sè platésca indata numai jumetate din pretiulu cumperarei, ér' ceealalta jumetate sè i se lase cá imprumutu cu 8% pe langa asigurare ipotecara. Totuodata arata că, fiindu densulu in cátu-va angagiatu in acésta causa, pentru a incungiurá banuieli, comitetulu aru puté insarciná cu esecutarea amintiteloru afaceri pre avocatulu Augustinu Munteanu din Desiu. (Nr. esh. 440/1881).

— Comitetulu primesce arangiammentulu propusu de dlu advocatu G. Manu si concrede dlui advocatu A. Munteanu regularea afacerii asiá cá; sum'a remasa cá imprumutu la cumperatoriu sè se intabuleze cu asigurare pupilara.

4. Senatululu scolasticu gr. cath. din Simleulu-Silvaniei multiamesce pentru ajutoriulu votatu pentru scól'a poporala de acolo. (Nr. esh. 451/1881).

— Spre sciintia.

5. Dlu Sabinu Coroianu clericu abs. din Gherl'a, trimite 38 fl. v. a. colectati de densulu in favorulu monumetului lui Andreiu Muresianu. (463/1881).

— Spre sciintia cu aceea, cá sum'a fiindu predata cassei, list'a contribuentiloru sè se publice in „Transilvani'a.“

6. Domnii membri Iacobu Lugosianu din Turd'a, Alexandru Mezei din Beiu, Nicolae Siustai din Brasiovu, Georgiu Filepu din Tasnadu, Georgiu Mezei din Cricau, Mihaiu Socanu din Mezö-Kapus au trimisu tacs'a de membru ord. pro 1881/2; ér' directiunea despartimentului Alb'a-Iuli'a a trimisu, fara vre-o consemnare speciala, 20 fl. incassati la adunarea generala, si dlu Nicolau Pepeloviciu din Blasiu sum'a de 5 fl. cá membru ajutatoriu. (Nrii esh. 442. 454. 459. 460. 462. 455/1881).

— Spre sciintia cu aceea, cá directiunea despartimentului Alb'a-Iuli'a sè se solicitadie a trimite consemnarea celoru ce au contribuitu la sum'a trimisa de 20 fl.

7. Alexandru Popu, studentu de silvicultura in Vien'a, cere unu ajutoriu pentru a'si puté continuá studie. (Nr. exh. 464/1881).

— Neavendu comitetulu la dispositiune sume pentru astufeliu de ajutore, nu póte satisface cererei.

8. Aurelu Popescu, studentu la scóele reale din Dev'a, presenta atestatulu scolariu de pe semestrulu I-ii, din care se vede cá face progresu bunu.

— Spre sciintia.

9. Cassariulu presenta dóue conturi de 5 si de 2 fl. pentru tipariturile ratiociniului si pentru procurarea unui protocolu nou legatu.

— Se aviséza la cassa spre platire sum'a de 7 fl. v. a.

10. Membrulu Partenie Cosm'a, ca plenipontetiatu advocatu alu comitetului in caus'a legatului de 200 fl. facutu de repausatulu Petru Hódrea din Resinari, in favorulu Asociatiunei, arata că, pertractata fiindu caus'a lasamentului la tribunalulu de aici, pretensiunea Asociatiunei s'a recunoscutu de valida, si cá cátu mai curendu sum'a legatului se va predá intréga Asociatiunei.

— Spre placuta sciintia.

Verificarea acestui procesu verbale se concrede domniloru: Dunc'a, Puscariu, Popescu.

I. Bolog'a m. p.,
vice-presiedinte.

Dr. D. P. Barcianu m. p.,
secretariu alu II-lea.

S'au cetitu si verificatu. Sibiiu, 8 Ianuariu 1882.

P. Dunc'a m. p.

I. Popescu m. p.

Dr. II. Puscariu m. p.

Post'a Redactiunei.

Abonamentu la „Transilvani'a“ se primesce numai pe unu anu intregu Ian.—Dec.

La trei domni membrii. Defectele aratate in exemplariu se voru impliní cátu mai curendu, pre cátu se va potea. Aru fi fostu fórte bine, déca acelea s'aru fi notificatu multu mai curendu, éra nu pe la finea anului.

— Dictionariu germanu-romanu Baritiu-Munteanu si romanu-germanu Polizu-Baritiu nu se mai afla. Editiuni nóue s'aru putea face, déca s'aru aflá editoru, care se puna in jocu celu puçinu 5500 fl. v. a., cáci camu atát'a aru costá amendóue; dara intre *actualile* impregurari librarii si alti intreprindietori se simtu genati.

— Dictionariu ungurescu-romanescu de G. Baritiu (41 cóle tiparite) legatu tíepanu cu 3 fl. 50 cr., legatu usioru cu 3 fl. v. a. se afla aici in Sibiiu la W. Krafft si la librari'a Iul. Spreer, in Brasiovu la librari'a Nic. Ciurcu, in Clusiu la librari'a Ioanu Stein, se póte inse trage prin oriçare alta libraria din B'Pest'a, Oradea, Aradu, Temisiór'a, Lugosiu, Oraviti'a etc. cu aceleasi pretiuri.

— Poesiile lui Andreiu Muresianu coprindu numai 1 tomu, cá si editiunea I. Pretiulu bros. 1 fl. 50 cr. legatu in pensa 2 fl. v. a.

— Din Istori'a regimentului II romanescu grani-tiariu transilvanu compusa dupa monografi'a latina din 1830 si dupa alte documente posteriore de G. Baritiu (aprobata si de càtra academi'a romana si luata intre publicatiunile sale), pretiulu 60 cr. precumu si

Catechismulu calvinescu inpusu clerului si po-porului romanescu sub domni'a principiloru Georgiu Rákoczy I. si II. transcrisu cu litere, insoçitu de o escursiune istorica si de unu glossariu de G. Baritiu, publicatu cu spesele Aca-demiei romane, pretiulu 60 cr., pe lãnga ce se afla si la Aca-demia, se pôte câstigá si prin librari'a W. Krafft in Sibiiu, cu 60 cr. v. a.

Cãrti, tablouri si alte publicatiuni din câte apparu in Romani'a, se afla de vendiare aici in Sibiiu totu la susu nu-mitii librari. Anume librari'a W. Krafft are unu catalogu intregitu si tiparitu din nou in a. tr. 1881 coprindietoriu de vre-o 400 de cãrti, intre cari sunt tôte publicatiunile Aca-de-miei, cãrti scientifice, scolastice, literatura frumósa, apoi note de musica, tôte cu pretiuri fixe.

In càtu pentru cele din Romani'a, reproducemu aici cà-teva, pre càtu suferè angustulu spatiu :

Alecsandri V., Teatru, leg. in 3 vol. 12.50 in 4 vol. bros. 10.—	
— Poesii in 2 vol. leg. 7.50	5.—
— Poesii vol. III (Legende nóue; Ostasii nostri)	
— Pros'a, leg. 5.—	4.—
— Despotu Voda, Legenda istorica in versuri 1558—1561	2.—

Seri'a clasiciloru romani, cuprindendu operile ale lui Alecsan-dri, Negruzzi si poesiiile lui D. Bolintineanu in 12 vol. bros. 25 fl. éra leg. frumosu in 11 vol. 32 fl. 50 cr.

Analele societatii academice romane:

Tom. I. Cuprinde sesiunile an. 1867, 1868, 1869 bros. 1.60	
„ II. „ discursulu de receptiune alu dlui Papiu Ilarianu si respunsulu dlui G. Baritiu	—80
„ III. Sesiunile anului 1870	—80
„ IV. Sesiunea anului 1871	1.—
„ V. Sect. I. Sesiunea anului 1872	—40
„ Sect. II. Sesiunea anului 1872	—80
„ VI. Sesiunea anului 1873	—40
„ VII. Sesiunea anului 1874	1.20
„ VIII. Sesiunea anului 1875	—40
„ IX. Sesiunea anului 1876	—60
„ X. Sect. I. Sesiunea anului 1877	—60
„ II. Sesiunea an. 1877. Memorie si notiie	1.30
„ XI. Sect. I. Sesiunea an. 1878. P. administ. si desbaten	1.—

Balcescu N., Istori'a Romàniloru sub Mihailu-Voda Vitézulu	—25
Boliaçu C. Collectiune de Poesii vechi si noue	1.25
Bolintineanu D., Trajanid'a. Poema epica nationala	1.25
— Poesii 2 vol. leg. 7.50	6.—
— Viatia lui Vladu Tiepesiu Voda si Mircea Voda	—42
— „ si faptele lui Mihaiu Vitézulu	—50
— „ „ „ Stefanu Voda celu mare	—50

Branescu D., Istori'a bisericeasca	—63
— Morala pentru Gymnasie si Seminarie	—50
— Esplicarea Evangeliiloru dominicale	—25
— Palari'a séu lupta, pentru reorganisarea bise- ricii rom.	1.—
Burad'a T. T., P calatoria in Dobrogia	bros. 1.—
Caianu Dimitrie F., Manualu pentru deprinderi in cugetare si compositiuni dupa I. R. Wurst	—63

Cantemiru Demetriu, Opere

Tom. I. Descriptio Moldaviae cu Charta a Mol- daviae	1.60
„ II. Descrierea Moldovei, tradusa din tex- tulu origin.	1.60
„ III. Istori'a imperatului otomanu, crescerea si scaderea lui, tradusa de Dr. I. Ho- dosiu. Partea I.	3.20
„ IV. — — Partea II.	4.—
„ V. Partea I. si II. Evenimentele Cantacu- cuziniloru si Brancoveniloru. Divanulu, Publ. de G. Sionu	1.20

Catalogu generalu de cartile romàne dela 1874 1879	2.—
Cretianu G. Patrie si libertate. Poesii vechi si noue	2.50
Dictionariulu etimologicu rom.-latinu alu societatii academice. cu Glosariulu preste 200 cole, for- matu 8 ^o mare in Bucuresci 72 lei noi (aprópe 30 fl.) in Sibiiu legatu in 3 parti 18. bros. numai	16.—
Dione Cassiu. Istori'a romàne (Nerone— A. Severu)	1.40
Dimitrescu I. Radu Buzescu séu Han-Tatarul	1.—
— Paharnicia de trei dile. Comedia originala	—50
Dumitrescu-Movileanu, Radul Calomfirescu. Drama	—75
Euripide, Ifigenia in Aulida. Tragedia	—40
Filipesculu I., Chemia anorganica. Cu figuri in textu	1.20
Fotino Dionisiu. Istori'a generala a Daciei, séu a Transilv., Tierèi muntenesci si a Moldovei 3 parti	7.50
Fundescu I. C., Basme, Oratii, Pacaliturì, Ghicituri	1.—
Ghica I. Convorbirii economice Edit. 3. 2 vol.	5.—
Hasdeu N. P., Istori'a critica a Romaniloru	10.—
— Rasvanu si Vidr'a. Poema dramatica	1.40
Heliade I. R. Histori'a Romàniloru	—75

(Va urmá.)

 Anuntiu de abonamentu.

Cu 1 Ianuarius 1882 se incepe cursulu alu XIII-lea alu foiei

„TRANSILVANI'A“

pe anulu 1882.

DDnii membrii ordinari ai Asociatiunei transilvane sunt rogati, cá conformu decisiunei luate in adunarea ge-nerala dela Turd'a in 1880, repetita in cea dela Sibiiu a. c. se binevoiésca a numerá de timpuriu tax'a de 5 fl. pe anulu 188/1 déca voiescu se aiba acestu organu alu Asociatiunei gratis si franco. De altumentrea on. comi-tetu a reflectatu la acésta impregiurare pe directiunile des-partimentelor in semestrulu alu doilea din a. 1881.

Pentru nemembrii pretiulu este 2 fl. v. a. pe anulu intregu. Afara din monarchia 6 franci. Pe creditu nu se dà.

Redactiunea.